

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 27. jūnijā
(OR. en)

10582/18

RC 18

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 18. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 482 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI 2017. gada ziņojums par konkurences politiku

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 482 *final*.

Pielikumā: COM(2018) 482 *final*

Briselē, 18.6.2018.
COM(2018) 482 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

2017. gada ziņojums par konkurences politiku

{SWD(2018) 349 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2017. gada ziņojums par konkurences politiku

1. Ievads

2017. gadā tika atzīmēta mūsdienu Eiropas Savienības pamatā esošā Romas līguma parakstīšanas 60. gadadiena. Tas nozīmē, ka arī ES konkurences politika tiek īstenota jau vairāk nekā sešdesmit gadu. Patiesi, ES jau kopš tās pirmās pastāvēšanas dienas ir bijuši spēkā noteikumi, kas aizsargā godīgu, neizkropļotu konkurenci.

Iepriekšējās desmitgadēs konkurences politika ir būtiski izmainījusi cilvēku dzīvi: Eiropas pilsoņi ne vienmēr pārzina konkurences noteikumus, taču viņi saskaras ar tirgu katru dienu. Konkurence mudina uzņēmumus konkurēt pēc būtības — cenu, kvalitātes un inovāciju ziņā — un tā, lai apmierinātu patērētāju vajadzības. Liekot uzņēmumiem strādāt labāk, konkurence piešķir varu patērētājiem.

Arī visi uzņēmumi, kas darbojas vienotajā tirgū, gadu desmitiem ir varējuši paļauties uz stabilu noteikumu kopumu un uz to, ka tie tiks īstenoti objektīvi. Stingra, konsekventa un paredzama īstenošana ir skaidrs vēstījums, ka visiem uzņēmumiem ir vienādi darbības nosacījumi un vienādas iespējas gūt panākumus.

Konkurences noteikumu izpilde garantē to, ka starptautiskās tirdzniecības vide un starptautiskie uzņēmumi var nodrošināt godīgas iespējas maziem uzņēmumiem un privātpersonām. Konkurences noteikumi garantē arī to, ka visi uzņēmumi, kas darbojas vienotajā tirgū, dara to pēc vieniem un tiem pašiem noteikumiem — neatkarīgi no tā, vai uzņēmums ir liels vai mazs un no kuras pasaules valsts tas ir.

Konkurences politikai ir arī būtiska nozīme Komisijas politikas prioritāšu atbalstīšanā. 2017. gadā konkurences politikas ietvaros veiktās darbības palīdzēja īstenot Komisijas programmu, panākot rezultātus Eiropas pilsoņiem svarīgās jomās. Nozares, kurās minētās darbības nodrošināja izmaiņas Eiropas patērētāju labā, cita starpā ir digitālā ekonomika, enerģētika, farmācijas un agroķīmiskās rūpniecības nozare, tīklu nozares un finanšu tirgi.

Komisija sadarbojas ar dalībvalstu kompetentajām iestādēm, lai konkurences sniegtos ieguvumus varētu pastiprināt un izplatīt visās ES dalībvalstīs. Vienlaikus Komisija apvieno spēkus ar konkurences aģentūrām visā pasaulē, lai sasniegtu patiesi vienlīdzīgus konkurences apstākļus globālā mērogā.

Pēdējos sešdesmit gadus ES konkurences politika dod tiesības uzņēmumiem un patērētājiem, pārliecinoties, ka visi uzņēmumi un pilsoņi var izbaudīt priekšrocības, ko rada godīga konkurence.

Šajā ziņojumā ir sniegts neizsmeļošs kopsavilkums par Komisijas veiktajām darbībām konkurences politikas jomā 2017. gadā. Papildu informācija ir pieejama pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā un Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē¹.

2. Konkurences noteikumu izpildes efektivitātes uzlabošana

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.

Efektīva konkurences noteikumu izpilde nodrošina ES patērētājiem labākus produktus un plašāku izvēli. Konkurenci ierobežojošas prakses apkarošana garantē arī to, ka atvērti tirgi darbojas visu labā. Taču, lai tas notiktu, ir svarīgi pārliecināties, ka visi eiropieši gūst labumu no vienādas aizsardzības.

Vairāk nekā desmit gadus Komisija un dalībvalstu kompetentās iestādes ir cieši sadarbojušās, lai izpildītu ES konkurences noteikumus Eiropas Konkurences tīkla (EKT) ietvaros². Šis tīkls veicina to, ka visas izpildiestādes ES konkurences noteikumus piemēro saskaņoti. Konkurences noteikumu izpildē nav nozīmes tam, kur vienotajā tirgū atrodas uzņēmums.

Komisija 2017. gada martā ierosināja jaunus noteikumus, kas dod iespēju dalībvalstu konkurences iestādēm efektīvāk izpildīt ES konkurences noteikumus³ (tā dēvētais "EKT+"). Minētā priekšlikuma mērķis ir dot dalībvalstu konkurences iestādēm vairāk iespēju un nodrošināt, ka tām ir visi vajadzīgie instrumenti, lai šīs iespējas varētu īstenot.

EKT+: kā ierosinātā direktīva nostiprinās ES valstu konkurences iestādes

Ar ierosinātajiem noteikumiem pēc to pieņemšanas valstu konkurences iestādēm tiks piešķirts minimālais kopējais instrumentu kopums un efektīvas izpildes pilnvaras, nodrošinot, ka:

- a) tās rīkosies neatkarīgi, panākot ES konkurences noteikumu izpildi, un strādās pilnīgi objektīvi, nesaņemot norādījumus no publiskām vai privātām struktūrām;
- b) to rīcībā būs darba veikšanai vajadzīgie finanšu resursi un cilvēkresursi;
- c) tām būs visas vajadzīgās pilnvaras, lai varētu savākt visus attiecīgos pierādījumus, piemēram, tiesības pārmeklēt mobilos tālruņus, klēpj datorus un planšet datorus;
- d) to rīcībā būs pienācīgi instrumenti, lai noteiktu samērīgas un atturošas sankcijas par ES konkurences noteikumu pārkāpumiem. Šis priekšlikums nodrošina to, ka uzņēmuma, mātesuzņēmuma atbildības un pēctecības jēdzieni tiek piemēroti atbilstīgi Tiesas judikatūrai, lai uzņēmumi nevarētu izvairīties no naudas sodiem, veicot korporatīvu pārstrukturizāciju. Valstu konkurences iestādes arī varēs piemērot naudas sodus pārkāpējiem uzņēmumiem, kuriem nav juridiskas pārstāvniecības attiecīgās valsts teritorijā, — tas ir svarīgi, jo arvien vairāk uzņēmumu darbojas starptautiski;
- e) tām ir saskaņoti iecietības programmu galvenie nosacījumi un kopēja kopsavilkuma pieteikumu sistēma, kas iedrošina uzņēmumus sniegt pierādījumus par nelikumīgiem karteliem. Tas kopumā vēl vairāk stimulēs uzņēmumus piedalīties iecietības programmās un ziņot par savu dalību kartelī.

Komisijas priekšlikumā ir uzsvērtā uzņēmumu pamattiesību nozīme un pieprasīts, lai iestādes ievērotu pienācīgas garantijas attiecībā uz savu pilnvaru īstenošanu saskaņā ar ES Pamattiesību hartu un ES tiesību aktu vispārējiem principiem.

Jauno noteikumu priekšlikums ir iesniegts direktīvas veidā, kas ļaus ņemt vērā katras valsts īpašos apstākļus. Direktīva ir nosūtīta Eiropas Parlamentam un Padomei pieņemšanai saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Pēc šīs direktīvas pieņemšanas dalībvalstīm tās noteikumi ir jātransponē savos tiesību aktos.

² Sk. Komisijas 2014. gada 9. jūlija paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "Regulā Nr. 1/2003 ietvertu konkurences tiesību normu izpilde: pirmās desmitgades sasniegumi un nākotnes perspektīvas", COM(2014) 453, pieejams <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu, COM(2017) 142 *final*, pieejams http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_lv.pdf.

Jauns rīks trauksmes cēlēju ziņojumiem

Līdz šim vairums karteļu tika atklāti, īstenojot Komisijas iecietības programmu, kas ļauj uzņēmumiem ziņot par savu dalību kartelī apmaiņā pret tiem piemērojamā naudas soda samazināšanu. Komisija 2017. gada martā ieviesa jaunu rīku attiecībā uz trauksmes cēlēju anonīmiem ziņojumiem, kas dod iespēju arī privātpersonām, kuras zina par kāda karteļa pastāvēšanu vai darbību vai citiem konkurences noteikumu pārkāpumiem, palīdzēt izbeigt šādu praksi⁴.

Ja cilvēkiem ir bažas par to, ka ar darījumdarbības praksi varētu būt pārkāptas konkurences tiesības, viņi var palīdzēt sakārtot situāciju, izmantojot šo jauno rīku, lai sniegtu informāciju, un vienlaikus saglabājot anonimitāti. Iekšējā informētība var būt spēcīgs instruments, kas palīdz Komisijai atklāt karteļus un citu pret konkurenci vērstu rīcību. Jaunā sistēma palielina iespēju atklāt pārkāpumus un saukt pie atbildības par tiem un tāpēc attur uzņēmumus no iestāšanās vai palikšanas karteļos vai no citu nelikumīgu pret konkurenci vērstu darbību veikšanas. Informācija var palīdzēt veikt Komisijas izmeklēšanas ātrāk un efektīvāk, sniedzot labumu patērētājiem un ES tautsaimniecībai kopumā.

Pēc jaunā kanāla pirmajiem lietošanas mēnešiem rādītāji ir pozitīvi un liecina, ka trauksmes cēlēji to izmanto. Paziņojumi tiek saņemti regulāri.

“Maza uzmanība maznozīmīgiem jautājumiem” — ceļā uz lietderīgāku valsts atbalsta politiku

Saskaņā ar Komisijas pieeju “liela uzmanība nozīmīgiem jautājumiem, maza uzmanība maznozīmīgiem jautājumiem” daudz lielāks skaits mazu un problēmas neradošu valsts atbalsta pasākumu tagad ir atbrīvoti no iepriekšējās paziņošanas pienākuma atbilstīgi Vispārējā grupu atbrīvojuma regulai apmaiņā pret pastiprinātiem kontroles pasākumiem dalībvalstu līmenī, lielāku pārredzamību un labāku atbalsta ietekmes novērtējumu⁵. Komisija 17. maijā paplašināja Vispārējā grupu atbrīvojuma regulas darbības jomu, aptverot ostas un lidostas, kā arī iekļaujot papildu vienkāršojumus citās jomās, piemēram, attiecībā uz kultūras projektiem un daudzfunkcionālām sporta arēnām, un kompensāciju uzņēmumiem, kas darbojas ES tālākajos reģionos⁶. Paredzams, ka tas veicinās publiskos ieguldījumus, ar kuriem tiks atbalstīti Komisijas kopējie mērķi nodarbinātības un izaugsmes, klimata, inovāciju un sociālās kohēzijas jomā.

Komisija turpināja sniegt norādījumus dalībvalstu iestādēm, izmantojot tā dēvētās “analītiskās shēmas”, par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu tādu infrastruktūras projektu publiskajam finansējumam, kuri tika pārskatīti, ņemot vērā 2016. gadā pieņemto Komisijas paziņojumu par valsts atbalsta jēdzienu.⁷ Grozītā Vispārējā grupu atbrīvojuma regula un analītiskās shēmas ļauj vienkāršāk veikt ieguldījumus infrastruktūrā ātrāk un ar pilnīgu juridisko noteiktību attiecībā uz projektu attīstītājiem un atbalsta piešķirējam iestādēm.

⁴ Sk. <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

⁵Sk. “2017. gada rezultātu pārskats apstiprina labumus, ko sniedz modernizācija, veicinot īstenošanu ātrāk, pamatojoties uz dalībvalstu publisko atbalstu”, IP/18/263, 2018. gada 16. janvāris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ Komisijas 2017. gada 14. jūnija Regula (ES) 2017/1084, ar ko Regulu (ES) Nr. 651/2014 groza attiecībā uz atbalstu ostu un lidostu infrastruktūrai, paziņošanas robežvērtībām atbalstam kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai un atbalstam sporta un multifunkcionālai atpūtas infrastruktūrai un reģionālā darbības atbalsta shēmām tālākajos reģionos un ar ko Regulu (ES) Nr. 702/2014 groza attiecībā uz attiecināmo izmaksu aprēķinu. Pieejama:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷ OV C 262, 19.7.2016., 1. lpp.

Komisijas dienesti veicināja valsts atbalsta modernizācijas (VAM) pārredzamības noteikumu izpildi, sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādājot Atbalsta pārredzamības moduli — jaunu informātikas rīku datu par valsts atbalstu iesniegšanai un publicēšanai.⁸ Kopš 2017. gada oktobra beigām Atbalsta pārredzamības modulim ir pievienojušās 24 dalībvalstis. Līdz šim 22 dalībvalstis ir publicējušas datus par aptuveni 15 000 atbalsta piešķiršanas gadījumiem.

Komisija arī atbalsta dalībvalstis daudzpusējā partnerībā, piemēram, darba grupā par valsts atbalsta modernizēšanas īstenošanu. Minētā grupa dod iespēju dalībvalstīm apmainīties ar paraugpraksi par savu valsts atbalsta kontroles sistēmu un darbojas kā tīkls, kurā dalībvalstis un Komisija neformāli apspriežas par valsts atbalsta noteikumiem.

3. Digitālā vienotā tirgus visa potenciāla izmantošana

Tagad digitālā tehnoloģija ir ES pilsoņu dzīves neatņemama daļa mājās, darbā, studējot un ceļojot. Katru dienu internetu lieto 360 miljoni eiropiešu, un gandrīz 60 % no viņiem piekļūst internetam, izmantojot mobilo tālruni vai viedtālruni. Lai maksimāli izmantotu šīs jaunās iespējas, Eiropai ir vajadzīgs patiešām savienots digitālais vienotais tirgus. Konkurences politika ir tās Komisijas stratēģijas neatņemama daļa, kuras mērķis ir uzlabot un stiprināt digitālo vienoto tirgu, radot jaunu izaugsmi un simtiem tūkstošus jaunu darbvietau⁹.

Konkurences noteikumu izpilde, lai atbalstītu inovācijas tiešsaistes tirgos

Digitālajā nozarē ir ļoti svarīgi, lai veiksmīgi uzņēmumi, kas dominē tirgū, nevarētu izmantot savu varu, lai apturētu konkurenci, jo tas var būtiski kaitēt inovācijām.

Komisija 2017. gada jūnijā konstatēja, ka uzņēmums *Google* ļaunprātīgi izmantoja savas meklētājprogrammas dominējošo stāvokli tirgū, meklēšanas rezultātos izvirzot priekšplānā savu salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumu¹⁰.

“Google iepirkšanās” lieta: patērētājiem pieejamās izvēles paplašināšana

Google pamatprodukts ir *Google* meklētājprogramma, kas piedāvā meklēšanas rezultātus patērētājiem, kuri maksā par šo pakalpojumu ar saviem datiem. *Google* 2004. gadā ienāca atsevišķajā salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumu tirgū Eiropā ar produktu, kura nosaukums tagad ir “Google Shopping” [“Google iepirkšanās”]. Kopš 2008. gada *Google* Eiropas tirgos sāka ieviest tādu stratēģiju par labu savam salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumam, kura balstījās uz *Google* dominējošo stāvokli vispārējās interneta meklēšanas pakalpojumu jomā un nevis uz konkurenci, kas pamatojas uz sniegumu salīdzinošās iepirkšanās tirgos. *Google* savos meklēšanas rezultātos sistemātiski izvirzīja priekšplānā savu salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumu un ierindoja zemāk sāncensu salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumus. Pierādījumi liecina, ka pat visaugstāk ierindotais konkurentu pakalpojums vidēji parādās tikai *Google* meklēšanas rezultātu ceturtajā lapā

un pārējie ir meklējami vēl tālāk. *Google* paša salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumam netika piemēroti *Google* vispārējās meklēšanas algoritmi, kas ietver šādu rezultātu zemāku ierindošanu. Attiecīgi *Google*

meklēšanas rezultātos *Google* salīdzinošās iepirkšanās pakalpojums bija patērētājiem redzamāks salīdzinājumā ar konkurentu salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumiem.

⁸ Papildu informāciju par Atbalsta pārredzamības moduli sk.

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

⁹ Papildu informāciju sk. https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_lv.

¹⁰ Lieta AT.39740 — *Google* meklēšana (iepirkšanās), sk. IP/17/1784, 2017. gada 27. jūnijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_en.htm.

Pierādījumi liecina, ka patērētāji daudz biežāk klikšķina uz rezultātiem, kas ir redzamāki, proti, uz tiem rezultātiem, kas *Google* meklēšanas rezultātos parādās augstāk. *Google* nelikumīgo darbību dēļ datplūsma uz *Google* salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumu ievērojami palielinājās, savukārt konkurenti ilgstoši cieta ļoti būtiskus datplūsmas zaudējumus.

Komisija noteica *Google* naudas sodu EUR 2,42 miljardu apmērā par ES konkurences noteikumu pārkāpšanu. Komisijas lēmumā bija arī noteikts, ka *Google* ir jāņem vērā princips par vienlīdzīgu attieksmi pret konkurentu salīdzinošās iepirkšanās pakalpojumiem un savu pakalpojumu.

Dominējošs stāvoklis tirgū kā tāds nav nelikumīgs saskaņā ar ES konkurences noteikumiem. Tomēr dominējošie uzņēmumi ir īpaši atbildīgi, lai to spēcīgā tirgus pozīcija netiktu izmantota ļaunprātīgi, ierobežojot konkurenci tirgos, kur tie ir dominējoši, vai atsevišķos, taču saistītos tirgos. *Google* rīcība liedza citiem uzņēmumiem iespēju konkurēt, balstoties uz to sniegumu, un būt inovatīviem, un tāpēc tika pārkāpti ES konkurences noteikumi. Un galvenokārt tas liedza Eiropas patērētājiem patiesas pakalpojumu izvēles iespēju un visas inovācijas sniegtās priekšrocības.

Komisija turpina izmeklēt *Google* dominējošā stāvokļa iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu divos citos gadījumos — saistībā ar mobilajām aplikācijām un pakalpojumiem (*Android*¹¹) un saistībā ar *Google* meklēšanas reklāmu, kas parādās citās tīmekļa vietnēs (*AdSense*¹²).

Komisija arī pārbaudīja *Amazon* izplatīšanas nolīgumus ar e-grāmatu izdevējiem Eiropā¹³. Komisija sāka izmeklēšanu, jo tai bija bažas par *Amazon* e-grāmatu izplatīšanas nolīgumos iekļautiem punktiem, kas varētu būt pretrunā ES konkurences noteikumiem. Šajos punktos, kas dažkārt tika saukti par “vislielākās labvēlības režīma” punktiem, bija noteikts, ka izdevējiem ir jāpiedāvā *Amazon* līdzīgi vai labāki noteikumi salīdzinājumā ar konkurentiem piedāvātajiem noteikumiem un/vai ir jāinformē *Amazon* par *Amazon* konkurentiem piedāvātajiem labvēlīgākiem vai alternatīviem noteikumiem. Komisija uzskatīja, ka šādi punkti var apgrūtināt citām e-grāmatu platformām inovatīvu e-grāmatu pakalpojumu izstrādi un efektīvu konkurenci ar *Amazon*.

Amazon centās novērst Komisijas bažas, piedāvājot neīstenot, neievieš un nemainīt minētos noteikumus savos nolīgumos ar izdevējiem. *Amazon* sākotnēji ierosinātās apņemšanās tika grozītas pēc tam, kad tika saņemtas atsauksmes no ieinteresētajām personām. Maijā Komisija secināja, ka grozīto apņemšanos galīgā versija sniedz savlaicīgu, lietderīgu un visaptverošu risinājumu saistībā ar tās konstatētajām bažām par konkurenci¹⁴. Apņemšanās palīdzēs nodrošināt inovācijas un godīgu konkurenci Eiropas e-grāmatu tirgū, kura vērtība ir vairāk nekā EUR 1 miljards, un palielināt izvēles iespējas un konkurenci par labu Eiropas patērētājiem.

Konkurences noteikumu izpilde sporta tirgos

Komisija 2017. gada 8. decembrī pieņēma lēmumu, kurā tika konstatēts, ka ar Starptautiskās

¹¹ Lieta AT.40099 — *Google Android*, pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Lieta AT.40411 — *Google meklēšana (AdSense)*, pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Lieta AT.40153 — LLR piemērošana e-grāmatām un saistīti jautājumi, Komisijas 2017. gada 4. maija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153.

¹⁴ Sk. IP/17/1223, 2017. gada 4. maijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

Slidošanas savienības (SSS) atbilstības noteikumiem tiek pārkāpts LESD 101. pants¹⁵. Attiecīgajos noteikumos bija paredzēti bargi sodi atlētiem, kas piedalās ātrslidošanas sacensībās, kuras nav atļāvusi SSS, pat ja šādas sacensības nekādā veidā neapdraudēja likumīgos sporta mērķus, piemēram, aizsargāt sporta integritāti un pareizu norisi vai garantēt atlētu veselību un drošību.

Komisija konstatēja, ka SSS atbilstības noteikumu dēļ atlēti nedrīkstēja piedalīties slidošanas pasākumos, kurus nebija organizējusi SSS, un tāpēc viņiem nebija iespējas gūt papildu ienākumus savā salīdzinoši īsajā ātrslidotāja karjerā. Turklāt SSS atbilstības noteikumi apgrūtināja neatkarīgiem organizatoriem iespēju organizēt savas ātrslidošanas sacensības, jo tie nevarēja piesaistīt labākos atlētus. Tas ierobežoja alternatīvu un inovatīvu ātrslidošanas sacensību attīstību, un no tā zaudētāji bija fani un skatītāji.

Lai gan Komisija uzskatīja, ka tās ieviešanās bija vajadzīga, ņemot vērā lietas apstākļus, šis lēmums nenozīmē to, ka Komisijas mērķis ir kļūt par tiesnesi ikvienā strīdā sporta jomā.

Komisijas e-komercijas nozares apsekojums

E-komercijai ir jāsniedz patērētājiem plašāka preču un pakalpojumu izvēle, kā arī iespēja iepirkties ārzemēs. Tomēr, lai gan arvien vairāk preču un pakalpojumu tirgo internetā visā pasaulē, pārrobežu tiešsaistes tirdzniecība ES palielinās lēnām. Komisija 2015. gadā sāka nozares apsekojumu, lai noteiktu iespējamās konkurences problēmas Eiropas e-komercijas tirgos¹⁶. Apsekojumā Komisija savāca pierādījumus aptuveni no 1900 uzņēmumiem, kas nodarbojas ar patēriņa preču un digitāla satura e-komerciju, un analizēja aptuveni 8000 izplatīšanas un licences līgumus. Komisija 2017. gada maijā publicēja nozares apsekojuma nobeiguma ziņojumu¹⁷, kurā tika ņemtas vērā saņemtās piezīmes par sākotnējo 2016. gada septembra ziņojumu. Minētie konstatējumi jau palīdz Komisijai mērķtiecīgāk īstenot ES konkurences noteikumus e-komercijas tirgos. Turklāt nozares apsekojums ir mudinājis vairākus uzņēmumus pārskatīt savu komercpraksi pēc savas iniciatīvas.

Cenu ierobežojumu un ģeogrāfiskās bloķēšanas prakses novēršana

Komisija 2017. gada februārī sāka trīs atsevišķas izmeklēšanas, lai novērtētu, vai konkrētas tiešsaistes tirdzniecības prakses neļauj patērētājiem izmantot pārrobežu izvēles iespējas un iegādāties elektroniskas patēriņa preces, videospēles un viesnīcu pakalpojumus par konkurētspējīgām cenām¹⁸. Šo triju izmeklēšanu mērķis ir risināt konkrētus jautājumus par mazumtirdzniecības cenu ierobežojumiem, diskrimināciju atrašanās vietas dēļ un ģeogrāfisko bloķēšanu, tostarp vertikālajos nolīgumos starp uzņēmumiem. Komisijas konkurences apsekojuma e-komercijas nozarē sākotnējie rezultāti liecina, ka šie ierobežojumi tiek plaši lietoti visā ES.

Turklāt Komisija 2017. gada jūnijā sāka formālu konkurences aspektu izmeklēšanu par apgērbu ražotāja un mazumtirgotāja *Guess* izplatīšanas nolīgumiem un praksi¹⁹. Komisija arī sāka trīs

¹⁵ Lieta AT.40208 — Starptautiskās Slidošanas savienības atbilstības noteikumi, pieejama

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ Papildu informāciju sk. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Komisijas ziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam “Nobeiguma ziņojums par e-komercijas nozares apsekojumu”, COM(2017) 229 *final*, pieejams http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_en.pdf.

¹⁸ Sk. IP/17/201, 2017. gada 2. februāris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Lieta AT.40428 — *Guess*, pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

atsevišķas konkurences aspektu izmeklēšanas, lai novērtētu, vai uzņēmumi *Nike*, *Sanrio* un *Universal Studios* ierobežo preču pārrobežu un tiešsaistes tirdzniecību²⁰. Komisija pārbauda, vai šo uzņēmumu licencēšanas un izplatīšanas prakse neliedz patērētājiem piekļuvi plašākai izvēlei un izdevīgākiem darījumiem vienotajā tirgū.

Viens no Komisijas Digitālā vienotā tirgus stratēģijas²¹ galvenajiem mērķiem ir sniegt patērētājiem un uzņēmumiem labāku piekļuvi precēm un pakalpojumiem, piemēram, nodrošinot atbilstību ES konkurences noteikumiem, novēršot nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu²² un atļaujot tiešsaistes satura pakalpojumu pārrobežu pārnesamību.

Aktīvas konkurences nodrošināšana plašsaziņas līdzekļu nozarē

Plašsaziņas līdzekļu nozare ir ļoti svarīga saistībā ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju progresu, kā arī kultūras, informācijas, izglītības un demokrātijas attīstību un saglabāšanu. Tā kā digitālais saturs kļūst arvien pieejamāks un izplatītāks dažādās platformās (digitālajos zemes, kabeļu, satelītu, interneta, mobilajos tīklos), uzņēmumi cenšas sadarboties, lai apvienotu satura ražošanu un izplatīšanu. Vērtējot uzņēmumu apvienošanas plašsaziņas līdzekļu nozarē, viena no Komisijas galvenajām bažām ir tas, vai netiek negatīvi ietekmēta piekļuve galvenajiem elementiem — saturam, tehnoloģijai vai starpsavienojumam.

Komisija 2017. gada aprīlī saskaņā ar Apvienošanās regulu oficiāli atļāva *Twenty-First Century Fox*, kas ir Amerikā dibināts diversificēts starptautisks plašsaziņas uzņēmums, veikt ierosināto *Sky* iegādi²³. *Sky* ir vadošais maksas TV operators Austrijā, Vācijā, Īrijā, Itālijā un Apvienotajā Karalistē, savukārt *Twenty-First Century Fox* ir viena no sešām lielākajām Holivudas filmu studijām un TV kanāla operators. *Fox* un *Sky* darbojas galvenokārt dažādos tirgos Austrijā, Vācijā, Īrijā, Itālijā un Apvienotajā Karalistē. Komisija secināja, ka šis darījums neizraisītu konkurences problēmas Eiropā.

Maijā Komisija atļāva uzņēmumam *Vivendi* iegādāties *de facto* kontroli pār uzņēmumu *Telecom Italia*²⁴. Gan *Telecom Italia* (Itālija), gan *Vivendi* (Francija) darbojas tirgū, sniedzot vairumtirdzniecības piekļuvi digitālajiem zemes tīkliem TV kanālu pārraidīšanai, izmantojot savas attiecīgās daļas divos citos uzņēmumos — *Persidera* un *Mediaset*. Komisija konstatēja, ka pēc darījuma *Vivendi* būtu bijis stimuls paaugstināt piedāvātās cenas TV kanāliem tirgū, kur tiek sniegta vairumtirdzniecības piekļuve digitālajiem zemes televīzijas tīkliem. Lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, *Vivendi* apņēmas atbrīvoties no *Telecom Italia* daļām uzņēmumā *Persidera*. Komisijas lēmums ir atkarīgs no minēto saistību pilnīgas izpildes.

Komisijas izņēmuma jurisdikcijā ir novērtēt ierosināto darījumu ietekmi uz konkurenci dažādos skartajos tirgos Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ). Tomēr ES Apvienošanās regulā ir

²⁰ Lietas AT.40432 — Licencētas preces — *Sanrio*, AT.40433 — Licencētas preces — *Universal Studios*, AT.40436 — Licencētas preces — *Nike*, sk. IP/17/1646, 2017. gada 14. jūnijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Sk. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. februāra Regulu (ES) 2018/302, ar ko novērš nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu un citus diskriminācijas veidus iekšējā tirgū klientu valstspiederības, dzīvesvietas vai uzņēmējdarbības veikšanas vietas dēļ un groza Regulas (EK) Nr. 2006/2004 un (ES) 2017/2394 un Direktīvu 2009/22/EK (OV L 60I, 2.3.2018., 1. lpp.).

²³ Lieta M.8354 — *Fox/Sky*, Komisijas 2017. gada 7. aprīļa lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

²⁴ Lieta M.8465 — *Vivendi / Telecom Italia*, Komisijas 2017. gada 30. maija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

noteikts, ka dalībvalstis var īstenot atbilstošus pasākumus, tostarp aizliegt ierosinātus darījumus, lai aizsargātu savas leģitīmās intereses, piemēram, plašsaziņas līdzekļu plurālismu. Šajā saistībā Apvienotās Karalistes valsts sekretārs kultūras, plašsaziņas līdzekļu un sporta jautājumos pašlaik vērtē, vai būtu jāīsteno atbilstoši pasākumi, lai aizsargātu plašsaziņas līdzekļu plurālismu Apvienotajā Karalistē saistībā ar *Twenty-First Century Fox* ierosināto *Sky* iegādi.

Komisija arī apstiprināja divas atbalsta shēmas, ar ko atbalsta izglītojošu un kultūras ziņā vērtīgu digitālu videospēļu izstrādi un reklāmu Vācijā²⁵ un Dānijā²⁶.

Apvienošanās kontrole un precīzas informācijas sniegšanas nozīme

Vērtējot ierosinātu apvienošanās darījumu, Komisijai ir jāspēj pieņemt lēmumu, pilnīgi pārzinot precīzus faktus. ES Apvienošanās regula uzliek par pienākumu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas apvienošanās izmeklēšana, sniegt precīzu informāciju, kas nav maldinoša, jo ir ļoti svarīgi, lai Komisija pārbaudītu apvienošanās un pārņemšanu laikus un efektīvi. Šis pienākums ir spēkā neatkarīgi no tā, vai minētā informācija ietekmē apvienošanās novērtējuma galīgo iznākumu.

Kad *Facebook* 2014. gadā paziņoja par *WhatsApp* iegādi²⁷, tas informēja Komisiju, ka nevarēs veikt uzticamu automātisku saskanības noteikšanu starp *Facebook* lietotāju kontiem un *WhatsApp* lietotāju kontiem. Tomēr vēlāk Komisija konstatēja, ka — pretēji *Facebook* apgalvojumiem 2014. gada apvienošanās pārbaudes procesā — automātiska saskanības noteikšana starp *Facebook* lietotāju kontiem un *WhatsApp* lietotāju kontiem bija tehniski iespējama jau 2014. gadā un *Facebook* zināja par šādu iespēju. Pēc iebildumu paziņojuma 2017. gada maijā Komisija piemēroja *Facebook* naudas sodu EUR 110 miljonus apmērā par neprecīzas vai maldinošas informācijas sniegšanu²⁸. Šis lēmums ir skaidrs signāls uzņēmumiem par to, ka tiem ir jāpilda visi ES apvienošanās noteikumu aspekti, tostarp pienākums sniegt precīzu informāciju.

Savienojamības atbalsts visā ES

Interneta savienojumi un pārklājums ir digitālās attīstības un inovāciju priekšnosacījums. Komisija savā Digitālā vienotā tirgus stratēģijā kā vienu no mērķiem ir noteikusi attīstīt platjoslu, jo īpaši apgabalos, kur šie pakalpojumi netiek pietiekami nodrošināti, un nodrošināt ES augstu savienojamības līmeni. Komisija ir noteikusi mērķi, ka līdz 2025. gadam visām skolām, transporta mezgliem un galvenajiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kā arī digitāli intensīviem uzņēmumiem ir jābūt aprīkotiem ar interneta savienojumiem ar lejupielādes/augšupielādes ātrumu 1 gigabits datu sekundē. Turklāt visās mājsaimniecībās Eiropā ir jābūt pieejamiem tīkliem ar lejupielādes ātrumu vismaz 100 Mbps, kurus var uzlabot

²⁵ Valsts atbalsta lieta SA.46572 — Vācija — Bavārijas spēļu atbalsta pasākums, Komisijas 2017. gada 4. septembra lēmums, pieejams

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁶ Valsts atbalsta lieta SA.45735 — Dānija — Kultūras un izglītojošu digitālo spēļu izstrādes, ražošanas un reklāmas shēma, Komisijas 2017. gada 12. maija lēmums, pieejams

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁷ Lieta M.7217 — *Facebook/Whatsapp*, Komisijas 2014. gada 3. oktobra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

²⁸ Lieta M.8228 — *Facebook/Whatsapp (proc. 14.1. pants)*, sk. IP/17/1369, 2017. gada 18. maijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

līdz 1 gigabaitam līdz 2025. gadam²⁹. Visbeidzot, līdz 2025. gadam arī visiem pilsētu rajoniem un lielākajiem zemes transporta ceļiem ir jābūt aprīkoti ar nepārtrauktu 5G pārklājumu.

Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (VGAR), kas paredzēta jo īpaši nepietiekami apkalpotiem apgabaliem un ļauj dalībvalstīm izvērst platjoslas tīklus, nepaziņojot par valsts atbalstu, un Komisijas Pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu³⁰ sniedz stabilitāti un juridisko noteiktību saistībā ar platjoslas ieguldījumiem. Šie noteikumi stimulē publiski finansētas platjoslas infrastruktūras ātru izvēršanu, vienlaikus līdz minimumam samazinot privāto ieguldījumu izstumšanas vai monopolu veidošanās risku. Tagad visas dalībvalstis ir pieņēmušas un/vai atjauninājušas valsts un/vai reģionālās platjoslas stratēģijas un pakāpeniski pielāgo tās jaunajiem savienojamības stratēģiskajiem mērķiem 2025. gadam. Komisija 2017. gadā apstiprināja vērienīgas valsts un reģionālās platjoslas shēmas, konkrēti Lietuvā, Horvātijā, Austrijā, Vācijā un Polijā. Plānotie pasākumi nodrošinās ātrāku internetu patērētājiem un uzņēmumiem. Konkurences ģenerāldirektorāts ar savām īpašajām zināšanām par konkurences tiesībām, jo īpaši valsts atbalsta noteikumiem, 2017. gadā aktīvi iesaistījās jaunajā Eiropas Platjoslas kompetenču biroju tīklā³¹ un Rīkkopā platjoslas izvēršanai lauku apgabalos³². Abu iniciatīvu mērķis ir uzlabot spējas (juridiskās, tehniskās vai finansiālās) un izplatīt zināšanas par platjoslu, tostarp apmainīties ar pašreizējo labāko pieredzi par ātru platjoslas plānu īstenošanu Eiropā.

4. Godīgas konkurences veicināšana koncentrētos tirgos par labu iedzīvotājiem un uzņēmumiem

Augsta tirgus koncentrācija nozīmē to, ka dažiem uzņēmumiem pieder liela tirgus daļa konkrētā nozarē. Stingra konkurences noteikumu izpilde nodrošina, ka lieli un spēcīgi uzņēmumi nevar ļaunprātīgi izmantot savu ietekmi tirgū, kaitējot saviem klientiem un pārējai ekonomikai. Septembrī Tiesa precizēja regulējumu attiecībā uz dominējošo uzņēmumu piemēroto ekskluzivitātes atļaužu likumības novērtējumu. Tā apstiprināja, ka šādas atlaides kā sākumpunkts ir nelikumīgas un daudzos dažādos veidos ir iespējams noteikt konkurenci ierobežojošu ietekmi³³. No procesuālā viedokļa Tiesa arī atgādināja, cik svarīgi ir glabāt informāciju par saziņu ar uzņēmumiem un citām konkurences izmeklēšanās iesaistītām personām, kas pilnīgi atbilst Komisijas īpašajam uzsvaram uz godīgumu un uzņēmumu aizstāvības tiesību ievērošanu.

Konkurences noteikumu izpilde farmācijas nozarē

Eiropas iedzīvotājiem ir jāpiekļūst inovatīvām, drošām un cenas ziņā pieejamām zālēm. Ja farmācijas uzņēmumi, medicīnisko ierīču ražotāji vai citi ar veselību saistīti uzņēmumi tiek atturēti no negodīgas prakses īstenošanas, ieguvēji ir iedzīvotāji. Tiek izstrādāti jauni, labāki produkti, cenas samazinās un tiek ietaupīts veselības budžets. Katrā ES dalībvalstī zāļu cenas

²⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai *Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību*, COM(2016) 587, un dienestu darba dokuments SWD(2016) 300, pieejams <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

³⁰ Komisijas paziņojums "ES pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu", OV C 25/1, 26.1.2013., pieejams <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:lv:PDF>.

³¹ Papildu informāciju sk. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² Papildu informāciju sk. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

³³ Tiesas 2017. gada 6. septembra spriedums *Intel*/Komisija, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632.

nosaka atšķirīgi un atšķiras arī kompensācijas politika, ko pielāgo katras valsts ekonomikas un veselības vajadzībām, tomēr visiem farmācijas uzņēmumiem, kas darbojas ES vienotajā tirgū, ir jāpilda konkurences noteikumi.

Komisija 2017. gada maijā sāka formālu izmeklēšanu saistībā ar bažām par to, ka uzņēmums *Aspen Pharma* ir iesaistījies pārmērīgi augstu cenu noteikšanā piecām dzīvību glābjošām pretvēža zālēm³⁴. Komisija izmeklē, vai *Aspen* ir ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli tirgū, pārkāpjot ES konkurences noteikumus. Tagad Komisija prioritārā kārtībā veiks padziļinātu izmeklēšanu. Formālās izmeklēšanas sākšana iepriekš nenosaka izmeklēšanas iznākumu.

Komisija pārbauda cenu noteikšanas praksi dzīvību glābjošām zālēm: *Aspen* lieta

Aspen ir starptautisks farmācijas uzņēmums, kura galvenā mītne atrodas Dienvidāfrikā un kuram ir vairākas filiāles EEZ. Izmeklēšana attiecas uz *Aspen* cenu noteikšanas praksi nišas zālēm, kuras izmanto vēža ārstēšanai, piemēram, hematoloģisko audzēju gadījumā. Šīs zāles tirgo ar dažādu formulējumu un dažādiem zīmolu nosaukumiem. *Aspen* iegādājās šīs zāles pēc tam, kad beidzās to patenta aizsardzība.

Komisija izmeklē apgalvojumus, kas liecina, ka *Aspen* būtiski un nepamatoti paaugstināja cenas pat par vairākiem simtiem procentu, kas ir tā dēvētā “cenu izspiešana”. Lai uzspiestu šādu cenu paaugstinājumu, *Aspen* draudēja atsaukt minētās zāles dažās dalībvalstīs un dažos gadījumos to arī izdarīja. Izmeklēšana aptver visu EEZ, izņemot Itāliju, jo Itālijas kompetentā iestāde 2016. gada septembrī jau pieņēma pret *Aspen* vērstu lēmumu par pārkāpumu.

Šī ir Komisijas pirmā izmeklēšana saistībā ar bažām par pārmērīgu cenu noteikšanas praksi farmācijas nozarē.

Komisija ir arī modri novērsusi oriģinālo zāļu ražotāju mēģinājumus kavēt vai traucēt ģenērisko zāļu laišanu tirgū. Komisija 2017. gada jūlijā nosūtīja iebildumu paziņojumu farmācijas uzņēmumam *Teva*³⁵. Komisija informēja *Teva* par savu sākotnējo uzskatu, ka *Teva* nolīgums ar konkurentu *Cephalon* bija pretrunā ES konkurences noteikumiem. Saskaņā ar šo nolīgumu *Teva* apņēmas netirgot *Cephalon* miega traucējumu novēršanai paredzēto zāļu modafinila lētāku ģenērisko versiju.

Ģenērisko zāļu ienākšana tirgū un konkurence ir ļoti svarīgs elements, lai varētu uzlabot veselības aprūpes pieejamību. Iebildumu paziņojumā tiek apgalvots, ka *Cephalon* un *Teva* izlīguma nolīgums par patentu varētu būt traucējis lētāku ģenērisko zāļu ienākšanai tirgū, savukārt tas izraisīja modafinila cenas pieaugumu un nodarīja būtisku kaitējumu ES pacientiem un veselības pakalpojumu budžetam. Tagad uzņēmumiem ir iespēja atbildēt uz Komisijas bažām. Iebildumu paziņojuma nosūtīšana iepriekš nenosaka izmeklēšanas iznākumu.

Galvenās apvienošanās farmācijas nozarē

Komisija jūnijā atļāva *Johnson & Johnson* iegādāties *Actelion*³⁶ ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem Abu uzņēmumu darbības bija lielā mērā papildinošas, tie abi strādāja pie risinājuma par bezmiega ārstēšanu, izmantojot jaunu pieeju. Komisijas tirgus izmeklēšana

³⁴ Lieta AT.40394 — *Aspen*, sk. IP/17/1323, 2017. gada 15. maijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

³⁵ Lieta AT.39686 — *Cephalon*, sk. IP/17/2063, 2017. gada 17. jūlijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

³⁶ Lieta M.84401 — *J&J / Actelion*. Papildu informāciju sk. http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

liecināja, ka paziņotais darījums dotu *Johnson & Johnson* iespēju un stimulu racionalizēt savas konkurējošās bezmiega izpētes un attīstības programmas, aizkavējot vai pārtraucot kādu no tām. Lai novērstu šīs bažas par konkurenci, *Johnson & Johnson* piedāvāja tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai garantētu, ka tas nevar negatīvi ietekmēt kādu no bezmiega izpētes programmām.

Galvenās apvienošanās agroķīmiskās rūpniecības nozarē

Sēklas un pesticīdu produkti ir ļoti svarīgi lauksaimniekiem un galu galā patērētājiem. Komisija nodrošina efektīvu konkurenci šajā nozarē, lai lauksaimnieki varētu piekļūt inovatīviem, kvalitatīvākiem produktiem par konkurētspējīgu cenu. Šajā tirgū Komisija saskaņā ar ES Apvienošanās regulu vērtēja uzņēmumu *Dow* un *DuPont*, *Syngenta* un *ChemChina*, kā arī *Bayer* un *Monsanto* neseno apvienošanās. Abi lēmumi tika pieņemti pēc ierosināto darījumu padziļinātas pārbaudes.

Dow un DuPont apvienošanās, kā arī ChemChina ierosinātās Syngenta iegādes nosacīta apstiprināšana

Komisija 2017. gada martā apstiprināja ASV dibināto ķīmiskās rūpniecības uzņēmumu *Dow* un *DuPont* apvienošanās ar nosacījumiem par vairuma *DuPont* starptautisko pesticīdu uzņēmumu, tostarp tā starptautiskās pētniecības un attīstības organizācijas, atsavināšanu³⁷. Komisijai bija bažas par to, ka paziņotā apvienošanās būtu samazinājusi cenu konkurenci un izvēli vairākos esošo pesticīdu tirgos. Turklāt sāka izmeklēšana par apvienošanās ietekmi uz inovāciju konkurenci vairākās inovāciju jomās, kurās pušu pētniecības un attīstības centieni savstarpēji konkurēja, kā arī uz konkurenci pesticīdu inovāciju jomā kopumā pierādīja, ka apvienošanās būtiski samazinātu arī inovācijas. *Dow* un *DuPont* iesniegtās piezīmes pilnīgi novērsa visas šīs bažas.

Komisija 2017. gada aprīlī nosacīti atļāva *ChemChina* iegādāties *Syngenta* (uzņēmumi dibināti attiecīgi Ķīnā un Šveicē)³⁸. Komisijai bija bažas par to, ka paziņotais darījums varētu mazināt konkurenci vairākos esošos pesticīdu tirgos Eiropas Ekonomikas zonā. Komisijai bija bažas arī par to, ka minētais darījums varētu samazināt konkurenci augu augšanas regulatoru jomā. Tāpēc apstiprinājums tika piešķirts ar nosacījumu, ka ir jāatsavina liela daļa no *ChemChina* uzņēmumiem pesticīdu un augu augšanas regulatoru jomā. Komisijas izmeklēšanā galvenā uzmanība bija pievērsta konkurencei attiecībā uz esošajiem pesticīdiem, jo *ChemChina* nekonkurē ar *Syngenta* jaunu un inovatīvu pesticīdu izstrādes jomā.

Augustā Komisija sāka padziļinātu izmeklēšanu, lai saskaņā ar ES Apvienošanās regulu novērtētu *Bayer* (Vācija) ierosināto *Monsanto* (ASV) iegādi³⁹. Apvienotajai struktūrai būtu lielākais pesticīdu produktu portfelis un spēcīgākā pozīcija starptautiskajā sēkļu un pazīmju tirgū, padarot to par lielāko integrēto uzņēmumu nozarē. Komisijai sākotnēji bija bažas, ka ierosinātās iegādes rezultātā varētu samazināties konkurence vairākos dažādos tirgos, izraisot cenu paaugstināšanos, pazeminot kvalitāti, samazinot izvēli un inovācijas. Jo īpaši sākotnējā tirgus izmeklēšanā tika konstatētas sākotnējās bažas pesticīdu, sēkļu un pazīmju, kā arī digitālās lauksaimniecības jomā. Komisija izmeklēja arī to, vai tiktu apgrūtināta konkurentu piekļuve izplatītājiem un lauksaimniekiem, ja *Bayer* un *Monsanto* apvienotu vai sasaistītu savu pesticīdu produktu un sēkļu pārdošanu, galvenokārt cerot uz digitālās lauksaimniecības

³⁷ Lieta M.7932 — *Dow/DuPont*, Komisijas 2017. gada 27. marta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

³⁸ Lieta M.7962 — *ChemChina/Syngenta*, Komisijas 2017. gada 5. aprīļa lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

³⁹ Lieta M.8084 — *Bayer/Monsanto*, sk. IP/17/2762, 2017. gada 22. augusts, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Galīgais lēmums tika pieņemts 2018. gada 21. martā, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

ieviešanu. Digitālajā lauksaimniecībā ir ietverta datu un informācijas vākšana par saimniecībām, lai sniegtu lauksaimniekiem piemērotus padomus vai apkopotus datus. Gan *Bayer*, gan *Monsanto* ir pētījuši šo jauno tehnoloģiju. Ņemot vērā *Bayer* un *Monsanto* darbību starptautisko mērogu, Komisija ir cieši sadarbojusies ar citām konkurences iestādēm, galvenokārt Amerikas Savienoto Valstu Tieslietu departamentu un Austrālijas, Brazīlijas, Kanādas un Dienvidāfrikas konkurences iestādēm.

Konkurētspējīgu izejmateriālu cenu nodrošināšana Eiropas rūpniecībai

Komisija saskaņā ar ES Apvienošanās regulu 2017. gada aprīlī aizliedza *HeidelbergCement* un *Schwenk* ierosināto *Cemex Croatia* pārņemšanu⁴⁰. Komisijai bija lielas bažas par to, ka pārņemšana varētu būtiski samazināt konkurenci pelēkā cementa tirgos un palielināt cenas Horvātijā.

Pārņemšana likvidētu konkurenci starp uzņēmumiem, kuri savstarpēji konkurēja par klientiem Horvātijas cementa nozarē, un tas varētu izraisīt dominējošu stāvokli tirgū. Pušu kopējā tirgus daļa varētu būt aptuveni 45–50 % un varētu sasniegt vairāk nekā 70 % atsevišķās valsts daļās. Pēc padziļinātas izmeklēšanas Komisija secināja, ka ierosinātais tiesiskās aizsardzības līdzeklis nebija pietiekams, lai aizstātu konkurenci, kas apvienošanās rezultātā izzustu.

Cements ir svarīgs izejmateriāls celtniecības nozarē, kas nodrošina daudz darbvieta Horvātijā un kas pēdējos gados ir cietusi zaudējumus. Komisija rīkojās, lai aizsargātu patērētājus un novērstu augstāku izejmateriālu cenu negatīvo ietekmi uz šo svarīgo nozari.

5. Izaugsmes veicināšana, aizsargājot konkurenci tīklu nozarēs

Enerģētikas nozarē Komisija turpina strādāt, lai izveidotu Eiropas enerģētikas savienību, kurā tīra enerģija var plūst brīvi un droši. Uzticama energoapgāde par saprātīgām cenām uzņēmumiem un patērētājiem un ar minimālu ietekmi uz vidi ir ļoti svarīga Eiropas ekonomikā.

Valsts atbalsta pasākumi, kas garantē energoapgādes drošību Eiropas iedzīvotājiem un uzņēmumiem

Komisijas 2016. gadā veiktais nozares apsekojums saistībā ar jaudas mehānismu⁴¹ ir pamatā ciešajai sadarbībai starp Komisiju un ES dalībvalstīm, lai nodrošinātu to, ka jaudas mehānismi ir pārdomāti izstrādāti un atbilstīgi. Komisija 2017. gadā sāka izpildes darbības, pamatojoties uz minētajā ziņojumā izklāstītajiem konstatējumiem, un pieņēma galīgo lēmumu par jaudas mehānismu Francijā⁴². Turklāt tika apstiprināts pirmais apvienotais jaudas mehānisms Īrijai un Ziemeļīrijai⁴³. Šis jaudas mehānisms ir atvērts visiem iespējamajiem jaudas nodrošinātāju veidiem, tostarp pieprasījuma reakcijai, “visas salas tirgū”. Turklāt ciešā sadarbībā ar attiecīgajām valsts iestādēm

⁴⁰ Lieta M.7878 — *HeidelbergCement / Schwenk / Cemex Hungary / Cemex Croatia*, Komisijas 2017. gada 5. aprīļa lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

⁴¹ Komisija 2016. gada 16. novembrī publicēja noslēguma ziņojuma par savu nozares apsekojumu saistībā ar jaudas mehānismu, sk. IP/2016/4021, 2016. gada 16. novembris, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_lv.htm.

⁴² Lieta SA.40454 — Papildu jaudas piedāvājums Breitaņā, papildu informāciju sk. IP/17/1325, 2017. gada 15. maijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³ Lieta SA.44464 — Īrijas jaudas mehānisms: uzticamu iespēju shēma, Komisijas 2017. gada 24. novembra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, un lieta SA.44465 — Ziemeļīrijas jaudas mehānisms: uzticamu iespēju shēma, Komisijas 2017. gada 24. novembra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. Papildu informāciju sk. IP/17/4944, 2017. gada 24. novembris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

Komisija turpināja nodrošināt, ka vēl seši jaudas mehānismi⁴⁴ Beļģijā, Francijā, Vācijā, Grieķijā, Itālijā un Polijā — kas skar vairāk nekā pusi ES iedzīvotāju — ir rūpīgi izstrādāti un atbilst stingriem kritērijiem saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem, jo īpaši Komisijas 2014. gada Pamatnostādnēm par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai⁴⁵. Jo īpaši atbalsts tiek piešķirts, pamatojoties uz konkurenci veicinošiem konkursiem, kas ir atvērti visām tehnoloģijām, kuras var nodrošināt vēlamos pakalpojumus, tostarp pieprasījumu reakcijai. Šīs izpildes darbības papildina Komisija Enerģētikas savienības stratēģiju⁴⁶, lai varētu piegādāt Eiropā drošu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu enerģiju.

Atvērta un integrēta gāzes tirgus veicināšana

Komisija 2017. gadā turpināja izmeklēt uzņēmuma *Gazprom* uzņēmējdarbības praksi Centrāleiropā un Austrumeiropā⁴⁷. Saskaņā ar Komisijas sākotnējo novērtējumu *Gazprom* pārkāpa ES konkurences noteikumus, īstenojot vispārēju stratēģiju nodalīt Centrāleiropas un Austrumeiropas gāzes tirgus.

Gazprom ir ierosinājis saistības, lai novērstu Komisijas bažas par konkurenci. Komisija secināja, ka *Gazprom* piedāvātās saistības aptvēra Komisijas bažas par konkurenci, un nolēma nodot šīs saistības tirgus pārbaudei. Komisija 2017. gada martā aicināja visas ieinteresētās personas iesniegt savu viedokli par *Gazprom* piedāvātajām saistībām un saņēma lielu skaitu piezīmju un argumentu⁴⁸. Ņemot vērā tirgus pārbaudē saņemtās piezīmes, Komisija var lūgt mainīt minētās saistības un pēc tam pieņemt lēmumu par saistībām, kas *Gazprom* būtu juridiski saistošas. Ja uzņēmums pārkāps šīs saistības, Komisija var piemērot naudas sodu līdz 10 % apmērā no uzņēmuma pasaules apgrozījuma, nepierādot ES konkurences noteikumu pārkāpumu.

Komisija arī turpināja izmeklēt iespējamo Bulgārijas vēsturiskā uzņēmuma *Bulgarian Energy Holding* (“*BEH*”) veikto pieejas bloķēšanu gāzes tirgiem Bulgārijā⁴⁹.

Konkurence ar līdzvērtīgiem nosacījumiem visos Eiropas enerģijas tirgos

Valsts atbalsta noteikumiem ir liela nozīme arī vērīenīgo ES mērķus sasniegšanā enerģētikas un klimata jomā tā, lai nodokļu maksātājiem izmaksas būtu pēc iespējas mazākas un lai nerastos nevajadzīgi konkurences izkropļojumi vienotajā tirgū. Jo īpaši Komisijas Pamatnostādnēs par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai⁵⁰ noteikts, ka no 2017. gada ir jāorganizē konkurenci veicinošas izsoles atjaunojamās enerģijas atbalstam. Izsoļu pamatā ir jābūt skaidriem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem. Šī prasība nodrošina, ka publisko līdzekļu izmantošana ir ierobežota un netiek piešķirta pārmērīgi liela kompensācija.

⁴⁴ Sk. IP/18/682, 2018. gada 7. februāris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁴⁵ Sk. IP/14/400, 2014. gada 9. aprīlis, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶ Papildu informāciju sk. https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_lv.

⁴⁷ Lieta AT.39816 — Augšupējais gāzes piegādes tirgus Centrāleiropā un Austrumeiropā, pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

⁴⁸ Sk. IP/17/555, 2017. gada 13. marts, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_en.htm.

⁴⁹ Lieta AT.39849 — *BEH* gāze, pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁵⁰ Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam”, OV C 200, 28.6.2014., 1. lpp., pieejams [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

Piemēram, jūlijā Komisija saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja jauno Ungārijas shēmu atjaunojamās elektroenerģijas atbalstam⁵¹. Saskaņā ar šo shēmu ir attiecināmas vairākas tehnoloģijas un dažāda lieluma rūpnīcas. Iekārtas, kuru jauda ir lielāka par 1 megavatu, un vēja iekārtas tiks atlasītas tehnoloģiski neitrālā un konkurenci veicinošā cenu piedāvājumu procesā.

Septembrī Komisija saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja četras shēmas Francijā — tādas elektroenerģijas atbalstam, ko ražo, izmantojot sauszemes vēja enerģiju un saules enerģiju uz ēkām un uz zemes⁵². Šīs shēmas arī ļaus Francijai atfistīt atjaunojamo enerģiju līdz vairāk nekā septiņiem papildu gigavatiem, palīdzot sasniegt tās mērķi 2020. gadam — 23 % no nepieciešamās enerģijas ražot no atjaunojamiem energoresursiem. Novembrī Komisija arī konstatēja, ka Spānijas atjaunojamās elektroenerģijas shēma atbilst ES valsts atbalsta noteikumiem⁵³. Šī shēma atbalsta elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, ļoti efektīvu kombinētu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu no atkritumiem, kā arī stimulē Spānijas pāreju uz mazoglekļa, ekoloģiski ilgtspējīgu energoapgādi.

Visām šīm shēmām ir pievienots sīki izklāstīts izvērtēšanas plāns, lai novērtētu to ietekmi. Minēto izvērtējumu galīgie rezultāti būs jāiesniedz Komisijai.

Stabilai enerģētikas savienībai ir vajadzīgi spēcīgi un inovatīvi tehnoloģiju nodrošinātāji, kuriem ir jāvar konkurēt, piemērojot līdzvērtīgus nosacījumus. Attiecīgais gadījums ir Francijas kodoltehnoloģiju nodrošinātāja *Areva* pārstrukturēšana⁵⁴. *Areva* 2018. gada janvārī nomainīja savu nosaukumu uz *Oreno*.

***Areva* pārstrukturēšana**

Francija 2016. gadā paziņoja Komisijai par pārstrukturēšanas plānu, lai atjaunotu *Areva* konkurētspēju un uzlabotu tā finansiālo stāvokli. Plānā bija iekļauts valsts atbalsts, piešķirot publisko kapitālu vairāk nekā EUR 4 miljardu apmērā.

Finanšu grūtībās nonākuši uzņēmumi var saņemt valsts atbalstu vienīgi tam, lai atjaunotu savu dzīvotspēju ilgtermiņā. Grūtībās nonākušiem uzņēmumiem piešķirts atbalsts ļoti kropļo konkurenci, jo tas mākslīgi notur tirgū uzņēmumu, kas citādi būtu no tā aizgājis. Tāpēc šādu atbalstu var piešķirt tikai atbilstīgi stingriem nosacījumiem.

Komisija analizēja, vai plānotā publiskā kapitāla piešķiršana uzņēmumam nedotu *Areva* nepamatotas priekšrocības salīdzinājumā ar tā konkurentiem, piešķirot tam piekļuvi finansējumam ar noteikumiem, kas nav pieejami tirgū. Komisija 2017. gada janvārī pieņēma divus lēmumus: vienu par glābšanas atbalsta apstiprināšanu (lieta SA.46077) un otru par pārstrukturēšanas atbalsta apstiprināšanu (lieta SA.44727) *Areva* grupai. Komisija secināja, ka Francijas plāni atbilst ES valsts atbalsta noteikumiem, ļaujot uzņēmumam kļūt dzīvotspējīgam, nevajadzīgi nekropļojot konkurenci vienotajā tirgū. Francijas

⁵¹ SA.44076 — RES atbalsta shēma — *METĀR*, Komisijas 2017. gada 11. jūlija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

⁵² Lietas SA.46552, SA.47753, SA.48066 un SA.48238, sk. IP/17/3581, 2017. gada 29. septembris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3581_en.htm.

⁵³ Lieta SA.40348 — Atbalsts elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem, koģenerācijas un atkritumiem, Komisijas 2017. gada 10. novembra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

⁵⁴ Lieta SA.44727 — Pārstrukturēšanas atbalsts *Areva*, Komisijas 2017. gada 10. janvāra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727 un lieta M.7764 — *EDF/ Areva* uzņēmējdarbība reaktoru jomā, Komisijas 2017. gada 29. maija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

iestādes regulāri iesniegs Komisijai uzraudzības ziņojumus, lai nodrošinātu, ka pārstrukturēšanas plāns tiek īstenots pilnīgi un atbilstīgi Komisijas lēmumam, līdz *Areva* pārstrukturēšanas perioda beigām 2019. gadā.

Plānā bija iekļauta *Areva* uzņēmējdarbības reaktoru jomā atsavināšana par labu Francijas energouzņēmumam *EDF* ar nosacījumu, ka Komisija pārbauda plānoto darījumu saskaņā ar ES apvienošanās kontroles noteikumiem. Komisija 2017. gada maijā konstatēja, ka šis darījums neizraisa ar konkurenci saistītas bažas saskaņā ar Apvienošanās regulu.

Šādos sarežģītos pārstrukturēšanas gadījumos tādi konkurences instrumenti kā apvienošanās un valsts atbalsta kontrole palīdz nodrošināt to, ka tirgi turpina sniegt stimulus uzņēmumiem, lai tie būtu efektīvi un inovatīvi, sniedzot labumu ES mājāsaimniecībām un uzņēmumiem.

Turklāt 2017. gada martā Komisija saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja Ungārijas atbalstu divu jaunu kodolreaktoru būvniecību Pakšā (Pakša II)⁵⁵. Ar jaunajiem reaktoriem aizstās četrus reaktorus, kuri pašlaik darbojas Pakšas kodolspēkstacijā, — tie tika uzbūvēti 20. gadsimta 80. gados un pašlaik ražo aptuveni 50 % no Ungārijas iekšzemē saražotās elektroenerģijas. Saskaņā ar ES līgumiem dalībvalstis var brīvi noteikt savu energoresursu struktūru un izvēlēties ieguldīt kodoltehnoloģijās. Komisijas uzdevums ir nodrošināt, ka valsts atbalsta izraisīti konkurences izkropļojumi enerģijas tirgū ir minimāli. Komisijas veiktajā izmeklēšanā Ungārijas valdība uzņemas būtiskas saistības, kas ļāva Komisijai apstiprināt minētos ieguldījumus.

Konkurētspējīgas un efektīvas transporta nozares veicināšana

Transporta nozare ir svarīga nozare Eiropas mājāsaimniecībām: ar transportu saistītas preces un pakalpojumi ir otra lielākā mājāsaimniecību budžeta pozīcija pēc izdevumiem, kas saistīti ar māju⁵⁶. Konkurētspējīgas transporta pakalpojumu cenas ir tieši svarīgas miljoniem eiropiešu. Komisija veicina aktīvu konkurenci un apkaro konkurences izkropļojumus visos transporta veidos.

Gaisa pārvadājumu nozare ES vēl aizvien ir ļoti sadrumstalota, un turpmākas konsolidācijas nepieciešamību veicināja vairāku ES aviosabiedrību maksātnespēja 2017. gadā. Pamatojoties uz to, Komisija pārbaudīja *Lufthansa*⁵⁷ un *easyJet*⁵⁸ ierosinātu konkrētu *Air Berlin* aktīvu iegādi. Kamēr turpinājās Komisijas izmeklēšana, *Lufthansa* atcēla *NIKI* darījumu 13. decembrī un pēc tam *NIKI* tajā pašā dienā paziņoja par savu maksātnespēju⁵⁹. Galu galā 21. decembrī Komisija apstiprināja *Lufthansa* un *Air Berlin* darījuma atlikušo daļu, piemērojot attiecīgus tiesiskās aizsardzības līdzekļus⁶⁰. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai kreditoru komitejas un maksātnespējas administratori nenovērtētu par zemu risku, ka darījums var netikt pabeigts, pamatojoties uz regulatīviem nosacījumiem (tostarp, bet ne tikai,

⁵⁵ Lieta SA.38454 — Iespējamais atbalsts Pakšas kodolspēkstacijai, Komisijas 2017. gada 6. marta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

⁵⁶ Avots: Eurostat. Sk. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts

⁵⁷ Lieta M.8633 — *Lufthansa* / konkrēti *Air Berlin* aktīvi. Papildu informācija pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Lieta M.8672 — *easyJet* / konkrēti *Air Berlin* aktīvi. Papildu informācija pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ Pēc *NIKI* kreditoru komitejas lēmuma *NIKI* aktīvi 2018. gada janvārī tika pārdoti uzņēmuma dibinātājam Nikijam Lauda (*Niki Lauda*) un tika pārsaukti par *Laudamotion*.

⁶⁰ Lieta M.8633 — *Lufthansa* / konkrēti *Air Berlin* aktīvi, Komisijas 2017. gada 21. decembra lēmums saskaņā ar Padomes Regulas Nr. 139/2004 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu apvienojumā ar 6. panta 2. punktu un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu 57. pantu, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

noteikumiem par valsts atbalstu un apvienošanās kontroli). Lai gan iespējama maksātspējīgā uzņēmuma pircējs var veikt konkrētus starpposma pasākumus, lai saglabātu maksātspējīgā uzņēmuma dzīvotspēju, šiem pasākumiem ir jāatbilst Apvienošanās regulai.

ES dzelzceļa kravu pārvadājumu tirgus tika liberalizēts 2007. gadā. Kopš tā laika Komisija ir strādājusi, lai pilnveidotu vienoto dzelzceļa pakalpojumu tirgu, tostarp nodrošinot dzelzceļa infrastruktūras neatkarīgu pārvaldību un stimulējot ieguldījumus maršrutos, kas savieno dalībvalstis. Šajā kontekstā ES konkurences noteikumu izpilde ir svarīga, lai nodrošinātu, ka regulatīvos šķēršļus neaizstāj dominējošo dzelzceļa uzņēmumu rīcība, kas ierobežo konkurenci, neļaujot ES sasniegt savus mērķus dzelzceļa transporta jomā.

Komisija piemēroja naudas sodu Lietuvas dzelzceļa uzņēmumam par konkurences traucēšanu dzelzceļa kravu pārvadājumu tirgū⁶¹

Komisijas izmeklēšanā tika konstatēts, ka Lietuvas vēsturiskā valsts dzelzceļa uzņēmuma darbības ir izraisījušas konkurences traucējumus dzelzceļa kravu pārvadājumu tirgū — gan dzelzceļa infrastruktūras, gan dzelzceļa pārvadājumu jomā, jo tika demontēts 19 km sliežu posms, kas savienoja Lietuvu un Latviju, tādējādi neļaujot lielam Lietuvas dzelzceļa uzņēmuma klientam izmantot cita dzelzceļa operatora pakalpojumus. Lietuvas dzelzceļa uzņēmums nevarēja iesniegt objektīvu pamatojumu minēto sliežu aizvākšanai.

Komisija nolēma piemērot Lietuvas dzelzceļa uzņēmumam naudas sodu EUR 27,9 miljonu apmērā par tā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu dzelzceļa infrastruktūras pārvaldībā Lietuvā. Komisija arī uzdeva Lietuvas dzelzceļa uzņēmumam no jauna uzbūvēt sliedes.

Jūnijā Komisija saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja pārstrukturēšanas atbalstu Grieķijas dzelzceļa uzņēmumiem *OSE* un *TRAINOSE*⁶². Attiecībā uz atbalstu *OSE* un *TRAINOSE*, kuru Komisija atzina par atbilstīgu ES valsts atbalsta noteikumiem, Komisija jo īpaši ņēma vērā grūtības, ar kurām saskaras Grieķijas dzelzceļa nozare, un to, cik svarīgi iedzīvotājiem ir labi funkcionējoši dzelzceļa pakalpojumi. Šo pasākumu likumīgais mērķis ir nepieļaut būtiskus Grieķijas ekonomikas traucējumus, neradot nepamatotus konkurences izkropļojumus vienotajā tirgū. Minētais atbalsts arī veicinās *TRAINOSE* privatizāciju nākotnē, kas ir plānota, lai atbalstītu Grieķijas dzelzceļa tirgus atvēršanu konkurencei un lai pozitīvi ietekmētu transporta pakalpojumu kvalitāti. Komisija arī pieņēma lēmumu, konstatējot, ka Bulgārijas atbalsta pasākumi par labu vēsturiskajam, valstij piederošajam uzņēmumam *BDZ* atbilst ES valsts atbalsta noteikumiem⁶³.

Abi minētie lēmumi — saistībā ar *OSE* un *TRAINOSE*, kā arī par Bulgārijas atbalsta pasākumiem par labu *BDZ* — parāda, kā valsts atbalsta kontrole var palīdzēt atrisināt problēmjautājumus par dažu vēsturisku dzelzceļa operatoru parādu apmēru. Valsts atbalsta noteikumi ļauj dalībvalstīm palīdzēt šiem uzņēmumiem izvairīties no nopietnām finanšu grūtībām vai būtiskas personāla samazināšanas, vienlaikus atvieglojot pāreju uz atvērtu un konkurētspējīgu dzelzceļa tirgu, sniedzot labumu gan patērētājiem, gan nodokļu maksātājiem.

⁶¹ Lieta AT.39813 — *Baltic rail*, Komisijas 2017. gada 2. oktobra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

⁶² Lieta SA.32543 — Pasākumi par labu *OSE* grupai; lieta SA.32544 — Grieķijas dzelzceļa uzņēmumu grupas pārstrukturēšana — *TRAINOSE S.A.*, sk. IP/17/1661, 2017. gada 16. jūnijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_en.htm.

⁶³ Lieta SA.31250 — Pasākums, ko Bulgārija īstenoja par labu *BDZ Holding EAD SA*, *BDZ Passenger EOOD* un *BDZ Cargo EOOD*, Komisijas 2017. gada 16. jūnija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

Pretkarteļu noteikumu izpilde, lai veicinātu ES konkurētspēju

Kravu autopārvadājumi ir ļoti svarīga Eiropas transporta nozares daļa, un to konkurētspēja ir atkarīga no kravas automobiļu cenām.

Komisija piemēroja naudas sodu uzņēmumam Scania par piedalīšanos kartelī⁶⁴

Septembrī Komisija piemēroja naudas sodu EUR 880 miljonu apmērā uzņēmumam Scania par piedalīšanos kartelī vidēji smagu (6–16 tonnas) un smagu (virs 16 tonnām) kravas automobiļu ražošanas tirgū. Komisija 2016. gada jūlijā pieņēma lēmumu par izlīgumu ar MAN, DAF, Daimler, Iveco un Volvo/Renault saistībā ar kravas automobiļu karteli⁶⁵. Scania pretēji pārējiem pieciem dalībniekiem nolēma neslēgt izlīgumu ar Komisiju par šo karteļa lietu. Tāpēc Komisija veica pret Scania vērstu izmeklēšanu atbilstīgi parastajai karteļu procedūrai.

Februārī⁶⁶ lietā, kas kļuva par pirmo karteļu lietu aprites ekonomikā, Komisija piemēroja kopēju naudas sodu EUR 68 miljonu apmērā četriem Eiropas uzņēmumiem (Campine, Eco-Bat Technologies, Johnson Controls un Recylex), kuri pārstrādā lietotus automobiļu svina-skābes akumulatorus, par piedalīšanos kartelī laikposmā no 2009. gada līdz 2012. gadam, lai noteiktu lietotu automobiļu svina-skābes akumulatoru iepirkuma cenas Beļģijā, Francijā, Vācijā un Nīderlandē.

Turklāt Komisija veica vairākas izmeklēšanas automobiļu rezerves daļu nozarē un uzņēmumiem, kas bija iesaistīti trijos karteļos⁶⁷, piemēroja naudas sodu par kopējo summu EUR 220 miljoni. Automobiļu rezerves daļu karteļi palielina automobiļu ražotāju izejmateriālu izmaksas, tādējādi traucējot automobiļu nozares konkurētspēju un mākslīgi paaugstinot cenas, ko maksā Eiropas patērētāji, kuri pērk automobiļus.

Vienkāršoti noteikumi attiecībā uz publiskiem ieguldījumiem ostās un lidostās, kultūrā un tālākajos reģionos

Komisija savus pasākumus valsts atbalsta kontroles jomā ir vērsusi attiecībā uz lielām lietām, kas būtiski ietekmē konkurenci vienotajā tirgū, sniedzot pēc iespējas lielāku labumu patērētājiem. Šajā saistībā Vispārējā grupu atbrīvojuma regula⁶⁸, kas tika pieņemta 2014. gadā valsts atbalsta modernizācijas iniciatīvas⁶⁹ ietvaros, ļāva dalībvalstīm veikt plašu valsts atbalsta pasākumu klāstu bez Komisijas iepriekšēja apstiprinājuma. Komisija 2017. gadā paplašināja minētās regulas darbības jomu, aptverot ostas un lidostas⁷⁰. Tajā tika ietverti arī

⁶⁴ Sk. IP/17/3502, 2017. gada 27. septembris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_en.htm.

⁶⁵ Lieta AT.39824 — Kravas automobiļi, Komisijas 2016. gada 19. jūlija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Lieta 40018 — Automašīnu akumulatoru pārstrāde, Komisijas 2017. gada 8. februāra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

⁶⁷ Lietas: AT.4000 — Apsildes sistēmas, Komisijas 2017. gada 8. marta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960; AT.40013 — Apgaismes sistēmas, Komisijas 2017. gada 21. jūnija lēmums, pieejams

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013; AT.39881 — Pasažieru drošības sistēmas, Komisijas 2017. gada 22. novembra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

⁶⁸ Komisijas 2014. gada 17. jūnija Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014.), pieejama <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32014R0651>.

⁶⁹ Papildu informāciju sk. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

⁷⁰ Komisijas 2017. gada 14. jūnija Regula (ES) 2017/1084, ar ko Regulu (ES) Nr. 651/2014 groza attiecībā uz atbalstu ostu un lidostu infrastruktūrai, paziņošanas robežvērtībām atbalstam kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai un atbalstam sporta un multifunkcionālai atpūtas infrastruktūrai un reģionālā darbības atbalsta shēmām tālākajos reģionos un ar ko Regulu (ES) Nr. 702/2014 groza attiecībā uz attiecināmo izmaksu

vairāki jauni vienkāršojumi citās jomās. Piemēram, Komisija izskatīs tikai lielākās valsts atbalsta lietas, kurās ir paredzēts lielāks atbalsta apmērs kultūras projektiem.

Jauni valsts atbalsta pasākumi: Komisija vienkāršo noteikumus attiecībā uz publiskiem ieguldījumiem ostās un lidostās, kultūrā un tālākajos reģionos

Attiecībā uz lidostām — tagad dalībvalstis var veikt publiskus ieguldījumus reģionālajās lidostās, kas apkalpo līdz 3 miljoniem pasažieru gadā, ar pilnīgu juridisko noteiktību un bez Komisijas iepriekšējas kontroles. Tas veicinās publiskos ieguldījumus vairāk nekā 420 lidostās visā ES (kas veido aptuveni 13 % no gaisa satiksmes). Regula arī ļaus publiskajām iestādēm atlīdzināt darbības izmaksas mazām lidostām, kas apkalpo līdz 200 000 pasažieru gadā. Šādas mazās lidostas ir gandrīz puse no visām ES lidostām, bet uz tām ir attiecināms mazāk nekā 1 % no gaisa satiksmes. Tās ne vienmēr ir tik ienesīgas kā lielākas lidostas, taču tām ir liela nozīme reģionu savienojamības nodrošināšanā un ir maz ticams, ka tās kropļo konkurenci ES vienotajā tirgū.

Attiecībā uz ostām — tagad dalībvalstis var veikt publiskus ieguldījumus līdz EUR 150 miljonu apmērā jūras ostās un līdz EUR 50 miljonu apmērā iekšzemes ostās ar pilnīgu juridisko noteiktību un bez Komisijas iepriekšējas kontroles. Tas ietver bagarēšanas izmaksas, kas rodas dažām ostām, uzturot savus ūdensceļus pietiekami dziļus, lai tajās varētu pietauvotes kuģi. Šīs izmaksas ostām ir neapspriežamas to ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ neatkarīgi no tā, cik efektīvas un konkurētspējīgas ir minētās ostas.

6. Konkurences izkropļojumu novēršana nodokļu un finanšu jomā, lai izveidotu godīgāku vienoto tirgu

Uzticība ES vienotajam tirgum ir atkarīga no tādu vienlīdzīgu konkurences apstākļu radīšanas, kuros uzņēmumi var konkurēt pēc būtības, arī saistībā ar nodokļiem. Piemēram, dalībvalsts nevar piešķirt starptautiskām uzņēmumu grupām tādus nodokļu atvieglojumus, kādi nav pieejami atsevišķiem uzņēmumiem (bieži — vietējiem uzņēmumiem), jo tas būtiski izkropļotu konkurenci.

Komisija 2017. gada oktobrī secināja, ka Luksemburga piešķir nelikumīgus nodokļu atvieglojumus *Amazon*⁷¹.

Selektīvu nodokļu priekšrocību izbeigšana: lēmums *Amazon* lietā

Pēc padziļinātas izmeklēšanas, kas tika sākta 2014. gada oktobrī, Komisija secināja, ka Luksemburga ar 2003. gadā pieņemto un 2011. gadā pagarināto nodokļu nolēmumu bez likumīga pamatojuma samazināja nodokli, ko *Amazon* maksāja Luksemburgā.

Minētais nodokļu nolēmums ļāva *Amazon* novirzīt lielāko daļu no savas peļņas, kas gūta *Amazon* grupas uzņēmumā, kuru apliek ar nodokli Luksemburgā (*Amazon EU*), uz uzņēmumu, kuru neapliek ar nodokli (*Amazon Europe Holding Technologies*) bez likumīga ekonomiska pamatojuma. Darījumiem starp uzņēmumiem vienā uzņēmumu grupā ir jāpiemēro tādas cenas, kas atspoguļo ekonomikas reālo situāciju. Tas nozīmē, ka maksājumiem starp diviem uzņēmumiem vienā un tajā pašā grupā ir jāatbilst kārtībai, kāda noteikta komerciālajos nosacījumos starp neatkarīgiem uzņēmumiem (tā dēvētais “nesaistītu pušu darījuma princips”).

Komisijas izmeklēšana parādīja, ka autoru honorāru maksājumu līmenis, ko atļāva nodokļu nolēmums, bija mākslīgi paaugstināts un neatspoguļoja ekonomikas reālo situāciju. Tādējādi šī peļņa netika aplikta ar nodokli. Faktiski nolēmums ļāva *Amazon* izvairīties no nodokļa maksāšanas par gandrīz trim

aprēķinu (OV L 156, 20.6.2017.), pieejama <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷¹ Lieta SA.38944 — Iespējamais atbalsts *Amazon*, Komisijas 2017. gada 4. oktobra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944.

četrtdaļām no savas peļņas, kas iegūta no visa *Amazon* pārdošanas apjoma ES. Pamatojoties uz to, Komisija secināja, ka ar nodokļu nolēmumu *Amazon* tika piešķirta selektīva ekonomiska priekšrocība.

Atsevišķam uzņēmumam, kas arī ir dibināts Luksemburgā un uz kuru attiecas tie paši valsts nodokļu tiesību akti, par tādu pašu peļņu būtu jāmaksā nodokļos četras reizes vairāk nekā samaksāja *Amazon*. Tādējādi ar nodokļu nolēmumu

Amazon tika piešķirta konkurences priekšrocība, kas nebija pieejama salīdzināmiem uzņēmumiem, un tādējādi tika piešķirts nelikumīgs valsts atbalsts.

Luksemburgai ir jāpiedzen no *Amazon* nesamaksātie nodokļi aptuveni EUR 250 miljonu apmērā, plus procenti. Šī summa aptver astoņu gadu periodu, kurā *Amazon* pamatojās uz nodokļu nolēmumu, nosakot savas uzņēmumu ienākuma nodokļa saistības Luksemburgā. Tagad Luksemburgas nodokļu iestādēm ir jānosaka precīza summa, pamatojoties uz Komisijas lēmumā noteikto metodi.

Komisija 26. oktobrī sāka padziļinātu izmeklēšanu par Apvienotās Karalistes shēmu, kas atbrīvoja konkrētus starptautisku uzņēmumu grupu darījumus no valsts noteikumu piemērošanas ar mērķi izvairīties no nodokļu maksāšanas.⁷² Apvienotās Karalistes atbrīvojums grupu finansēšanai atbrīvo no pārdales kontrolētu ārvalstu uzņēmumu (KĀU) ienākumus, kurus saņēmis ārzonas meitasuzņēmums no cita grupas uzņēmuma ārvalstīs. Pašlaik Komisijai ir šaubas par to, vai šis atbrīvojums atbilst vispārējam Apvienotās Karalistes KĀU noteikumu mērķim, t. i., pārdaļīt ienākumus, kas mākslīgi pārvirzīti uz Apvienotās Karalistes mātesuzņēmumu ārzonas meitasuzņēmumiem, uz Apvienoto Karalisti nodokļu piemērošanas nolūkā. Komisija pašlaik uzskata, ka Apvienotajai Karalistei ir jāpiemēro noteikums par ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu visiem uzņēmumiem, kas mākslīgi novirza ienākumus, tostarp tiem, kuru ieņēmumi tiek izmantoti grupas finansēšanai, jo tie visi ir salīdzināmā faktiskā un juridiskā situācijā attiecībā uz minētā pasākuma mērķi.

Eiropas Komisija 18. decembrī sāka padziļinātu izmeklēšanu par nodokļu režīmu, ko Nīderlande piemēroja *Inter IKEA*, vienai no divām grupām, kas veic *IKEA* uzņēmējdarbību⁷³. *Inter IKEA Systems* — *Inter IKEA* grupas daļa Nīderlandē — reģistrē visus ieņēmumus no franšīzes nodevām, ko maksā *IKEA* veikali visā pasaulē. Komisijas izmeklēšana attiecas uz diviem nodokļu nolēmumiem, kurus pieņēma Nīderlandes nodokļu iestādes 2006. gadā un 2011. gadā un ar kuriem būtiski tika samazināta *Inter IKEA Systems* ar nodokli apliekamā peļņa Nīderlandē. Pašlaik Komisija uzskata, ka ar abiem minētajiem nodokļu nolēmumiem apstiprinātais režīms, iespējams, piešķir tādu selektīvu priekšrocību *Inter IKEA Systems*, kas nebija pieejama citiem uzņēmumiem saskaņā ar tiem pašiem valsts nodokļu noteikumiem Nīderlandē.

Finanšu uzņēmumi sniedz finanšu pakalpojumus grupas iekšienē, un to peļņa ir atlīdzība par to finanšu pakalpojumiem. Šai atlīdzībai ir jāatbilst nesaistītu pušu darījuma principam. Šis jautājums ir bijis viena no Komisijas galvenajām darbības jomām, kopš tā sāka pētīt nodokļu nolēmumu praksi dalībvalstīs. Darba dokumentā, kas šīs pārbaudes ietvaros tika publicēts

⁷² Valsts atbalsta lieta SA.44896 — Apvienotā Karaliste — Iespējama valsts atbalsta shēma attiecībā uz Apvienotās Karalistes paredzēto atbrīvojumu grupu finansēšanai, Komisijas 2017. gada 26. oktobra lēmums, vēstule ir pieejama http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc, un paziņojums preseī — http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

⁷³ Valsts atbalsta lieta SA.46470 — Nīderlande — Iespējamais valsts atbalsts *Inter Ikea*, Komisijas 2017. gada 18. decembra lēmums (būs pieejams drīz). Papildu informāciju sk. IP/17/5343, 2017. gada 18. decembris, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm.

2016. gada jūnijā, bija paustas bažas par to, ka daži nodokļu nolēmumi attiecībā uz finanšu uzņēmumiem apstiprina ļoti mazu peļņas daļu un zemu nodokļu bāzi⁷⁴.

Konkurences ĢD atbalstīja Luksemburgas un Kipras centienus grozīt savus nodokļu noteikumus, lai nepieļautu nepamatotu priekšrocību piešķiršanu finanšu uzņēmumiem. Luksemburga grozīja savus noteikumus par finanšu uzņēmumiem 2016. gada beigās ar valsts administratīvu apkārtrakstu⁷⁵. Šie noteikumi stājās spēkā 2017. gada 1. janvārī. Līdzīgi ar 2017. gada 30. jūnija apkārtrakstu Kipra ieviesa izmaiņas savos valsts noteikumos, lai padarītu tos stingrākus attiecībā uz nodokļu režīmu finanšu uzņēmumiem.

Apvienošanās kontrole, kas novērš de-facto monopolu finanšu nozarē

Eiropas ekonomika ir atkarīga no labi funkcionējošiem finanšu tirgiem. Tas ir svarīgi ne tikai bankām un citām finanšu iestādēm. Visa ekonomika gūst labumu, ja uzņēmumi pelna naudu konkurētspējīgos finanšu tirgos.

Saskaņā ar ES Apvienošanās regulu Komisija 2017. gada martā aizliedza ierosināto *Deutsche Börse* un *London Stock Exchange Group* apvienošanu⁷⁶. Ierosinātā apvienošanās apvienotu divu lielāko Eiropas biržu operatoru darbības. Tiem pieder biržas Vācijā, Itālijā un Apvienotajā Karalistē, kā arī vairākas lielākās Eiropas tīrvērtes iestādes. Komisija savā izmeklēšanā secināja, ka apvienošanās radītu *de facto* monopolu fiksētu ienākumu tīrvērtes instrumentu tirgos.

Tīrvērtes pakalpojumi būtībā nodrošina biržā veiktu tirdzniecību. Tos sniedz tīrvērtes iestādes, kas darbojas starp divām tirdzniecības pusēm — pārdevēju un pircēju — un uzņemas katras tirdzniecības puses saistību nepildīšanas risku attiecībā pret otru tirdzniecības pusi. Tādējādi tīrvērtes iestādes būtībā ir paredzētas finanšu tirgu stabilitātes nodrošināšanai. Tās novērš domino efektu, ja kāda puse nepilda savas saistības. Tāpēc ar Komisijas lēmumu tiks saglabāta efektīva konkurence finanšu infrastruktūras tirgū.

Valsts atbalsta kontrole vienlīdzīgu konkurences apstākļu aizsardzībai banku nozarē

Gan patērētāji, gan uzņēmumi izmanto banku nozares sniegtos finanšu pakalpojumus. Eiropai ir vajadzīga stabila banku sistēma, kas atbalsta izaugsmi ilgtermiņā, kurā bankas ar stabiliem uzņēmējdarbības modeļiem var izsniegt aizdevumus uzņēmumiem, lai tie varētu augt un radīt darbvietas.

Finanšu tirgu satricinājums, ko izraisīja finanšu krīze 2008. gadā, mudināja valdības iejaukties, lai atjaunotu uzticību finanšu nozarei un novērstu sistēmisku krīzi. Komisija piemēro valsts atbalsta noteikumus kopā ar Banku savienības noteikumiem. Lai aizsargātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, vērtējot publisko atbalstu finanšu nozarei, Komisija veic rūpīgu valsts atbalsta ietekmes analīzi, nodrošinot to, ka nodokļu maksātājiem ir jāveic ieguldījums tikai tiktāl, cik tas ir noteikti vajadzīgs, un novēršot arī nepamatotu konkurenci, kas rodas piešķirtā atbalsta rezultātā.

⁷⁴ Konkurences ĢD darba dokuments par valsts atbalstu un nodokļu nolēmumiem, iekšējais darba dokuments — Pamats augsta līmeņa forumam par valsts atbalstu 2016. gada 3. jūnijā, pieejams

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Iemaksu direktora apkārtraksts, *L.I.R.* Nr. 56/1 – 56bis/1, 2016. gada 27. decembris, pieejams

<http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulaireIIR561-56bis1-27122016.pdf>.

⁷⁶ Lieta M.7995 — *Deutsche Börse / London Stock Exchange Group*, Komisijas 2017. gada 29. marta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

2017. gada jūnijā pēc Eiropas Centrālās bankas lēmuma, ar ko tika noteikts, ka *Banca Popolare di Vicenza* un *Veneto Banca* nepildīja vai varētu nepildīt savas saistības, un ES Vienotā noregulējuma valdes lēmuma par to, ka noregulējuma darbība saskaņā ar vienoto noregulējuma mehānismu nebija sabiedrības interesēs nevienas bankas gadījumā, abas bankas bija jālikvidē atbilstīgi Itālijas valsts maksātspējas procedūrām. Šajā kontekstā Itālija noteica, ka šo banku darbības izbeigšana nopietni ietekmēs reālo ekonomiku, un nolēma piešķirt valsts atbalstu pienācīgai likvidācijai.

Pēc Itālijas paziņojuma izvērtēšanas Komisija saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja valsts atbalstu likvidācijas veicināšanai un abu banku aiziešanai no tirgus atbilstīgi valsts maksātspējas likumam⁷⁷. Ārpus banku nozares noregulējuma ES noteikumi paredz iespēju izmantot valsts līdzekļus, lai veicinātu likvidāciju un mazinātu iepriekš minēto ietekmi uz ekonomiku, ja to apstiprina Komisija saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem. Visi *Banca Popolare di Vicenza* un *Veneto Banca* akcionāru līdzekļi tika pilnīgi izmantoti, jaunie kreditori ieguldīja visus EUR 1,2 miljardus likvidācijā, samazinot Itālijas valsts izmaksas, savukārt noguldītāji palika pilnīgi aizsargāti. Tā kā atbalstīto banku darbība netika mākslīgi uzturēta, bet gan tās aizgāja no tirgus, konkurence banku tirgū tika saglabāta. Aptuveni EUR 17,8 miljardi (bruto uzskaites vērtība) peļņu nenesošajos aizdevumos tika izņemti no Itālijas banku sistēmas.

ES noteikumi, jo īpaši Banku atvēršanas un noregulējuma direktīva, sniedz iespēju valstij uz laiku iepludināt kapitālu maksātspējīgā bankā, nepieļaujot saistību nepildīšanu vai iespējamu nepildīšanu, ja ir izpildīti konkrēti kritēriji (t. i., tā dēvētā “piesardzīgā rekapitalizācija”). Jūlijā Komisija saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja Itālijas plānu veikt Itālijas bankas *Monte dei Paschi di Siena* piesardzīgu rekapitalizāciju⁷⁸, pamatojoties uz sīki izklāstītu pārstrukturēšanas plānu. Piesardzīgas rekapitalizācijas atbalstu var piešķirt tikai tam, lai sagatavotu banku maz ticamām kapitāla vajadzībām, kas materializētos vienīgi tad, ja ekonomikas nosacījumi būtiski pasliktinātos. Šie pārstrukturēšanas pasākumi nodrošina to, ka banka paliek dzīvotspējīga ilgtermiņā, vienlaikus ierobežojot konkurences izkropļojumus. Saskaņā ar sloga sadales prasībām akcionāru ietekme tika samazināta un jaunie obligāciju turētāji tika konvertēti pašu kapitālā, tādējādi samazinot nepieciešamo kapitālu par EUR 4,3 miljardiem. Turklāt banka pārdod peļņu nenesošos aizdevumus atbilstoši to bruto uzskaites vērtībai EUR 26,1 miljarda apmērā vērtspāpīrošanas instrumentam.

Komisija 2017. gada oktobrī saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstiprināja Portugāles palīdzību *Novo Banco*⁷⁹ — pagaidu bankas, ko Portugāle izveidoja 2014. gadā, veicot *Banco Espírito Santo*⁸⁰ atvēršanu, — pārdošanai. Atbalsta apstiprinājuma pamatā bija pārdotās struktūras dzīvotspēja, kas tika nodrošināta, īstenojot pircēja ierosināto plānu, kurā bija iekļauti arī pasākumi konkurences izkropļojumu ierobežošanai.

⁷⁷ Lieta SA.45664 — *Banca Popolare di Vicenza* un *Veneto Banca* pienācīga likvidācija — likvidācijas atbalsts, Komisijas 2017. gada 25. jūnija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

⁷⁸ Lieta SA.47677 — Jauns atbalsts *Banca Monte dei Paschi di Siena* un grozītais pārstrukturēšanas plāns, Komisijas 2017. gada 4. jūlija lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

⁷⁹ Lieta SA.49275 — *Novo Banco* pārdošana ar papildu atbalstu saistībā ar *Banco Espírito Santo, S.A.* 2014. gada rezolūciju, Komisijas 2017. gada 11. oktobra lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Lieta SA.39250 — *Banco Espírito Santo* uzraudzība, Komisijas 2014. gada 3. augusta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

7. Spēku apvienošana, lai panāktu tālredzīgu konkurences kultūru

Tā kā pasaules tirgi turpina integrēties un aizvien vairāk uzņēmumu paļaujas uz globālām vērtības ķēdēm, konkurences aģentūrām vairāk nekā jebkad agrāk ir jāvienojas par kopējiem standartiem un procedūrām. Efektīva konkurences noteikumu izpilde arvien vairāk ir atkarīga no sadarbības ar citām izpildiestādēm. Ja kāda uzņēmuma uzņēmējdarbības prakse kaitē konkurencei dažādās valstīs un kontinentos, godīgus un vienlīdzīgus konkurences nosacījumus var atjaunot vienīgi tad, ja izpildiestādes darbojas kā komanda.

Komisija ir bijusi starptautiskās sadarbības priekšgalā konkurences jomā gan daudzpusējā, gan divpusējā līmenī. Komisija 2001. gadā bija viena no starptautiskā konkurences tīkla (SKT) dibinātājām, un tagad šajā tīklā ir vairāk nekā 130 dalībnieku. Komisija arī aktīvi piedalās visos starptautiskajos forumos, kas veltīti konkurencei, tostarp ESOA, *UNCTAD*, PTO ietvaros, un Pasaules Bankas darbībā.

Divpusējā līmenī Komisija organizē sarunas par brīvās tirdzniecības nolīgumiem, lai iekļautu šajos nolīgumos noteikumus par konkurenci un valsts atbalstu. Komisija 2017. gadā turpināja sarunas ar Meksiku, Dienvidu kopējo tirgu un Indonēziju, kā arī sāka sarunas ar Čīli un Azerbaidžānu. Turklāt Komisija iesaistījās dažādās sadarbības darbībās kopā ar konkurences iestādēm vairākās trešās valstīs, pamatojoties uz nolīgumiem vai saprašanās memorandiem. Komisija 2017. gada jūnijā parakstīja saprašanās memorandu ar Ķīnas Valsts attīstības un reformu komisiju, lai sāktu dialogu par valsts atbalsta kontroli⁸¹. Turklāt Komisija ir sarunu procesā ar Šveici par institucionāla veicināšanas nolīguma noslēgšanu.

Vienas valsts lēmumi piešķirt subsīdiju uzņēmumam, kurš darbojas visā pasaulē, var ietekmēt konkurenci citviet. Šis jaunais dialogs par sadarbību valsts atbalsta jomā atbalstīs ES un Ķīnas savstarpējās intereses un kopējo darbu, lai veicinātu godīgu starptautisko konkurenci. Dialogs ļaus ES dalīties ar Ķīnu savā pieredzē valsts atbalsta kontroles īstenošanas jomā. Tas arī tiks izmantots, lai uzzinātu vairāk par Ķīnā nupat pieņemto Godīgas konkurences pārskatu, kas paredzēts, lai nepieļautu, ka valsts politika izkropļo un ierobežo konkurenci, vienlaikus uzturot godīgu konkurenci tirgū un veicinot vienotu tirgu.

Šis darba virziens ir daļa no Komisija plašākas stratēģijas starptautiskās konkurences kultūras veicināšanai, kā arī vienlīdzīgu konkurences nosacījumu veicināšanai globālā līmenī, lai uzņēmumi varētu konkurēt pēc būtības. Šai nolūkā Komisija strādā, lai iegūtu impulsu Pasaules Tirdzniecības organizācijā, lai globālā līmenī veicinātu vienlīdzīgus konkurences nosacījumus attiecībā uz subsīdijām. Komisija arī turpina iesaistīties nozares iniciatīvās, lai risinātu subsīdiju jautājumu starptautiskā kontekstā, piemēram, attiecībā uz tēraudu (G20 pasaules forums par tērauda jaudas pārpalikumu), pusvadītājiem (Reģionālā atbalsta pamatnostādnes pusvadītāju nozarei) un kuģu būvi (ESAO). Visbeidzot, Komisija ir izveidojusi īpašu forumu ar ES dalībvalstīm, lai uzlabotu informētību par starptautisko subsīdiju politiku un varētu apmainīties ar viedokļiem par norisēm daudzpusējā un divpusējā līmenī, kā arī par trešo valstu piešķirtajām subsīdijām.

Regulāra un konstruktīva dialoga uzturēšana starp iestādēm

Eiropas Parlaments, Padome, Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja ir galvenie partneri Komisijas centienos izskaidrot konkurences politikas nozīmi Eiropas iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām.

⁸¹ Sk. IP/17/1520, 2017. gada 2. jūnijs, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

Komisāre *Margrethe Vestager* 2017. gadā apmainījās ar viedokļiem ar dažādām komitejām Parlamentā — Ekonomikas un monetāro komiteju, Reģionālo lietu komiteju un Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteju.

Tāpat kā iepriekšējos gados, Parlaments pieņēma rezolūciju par Komisijas konkurences politikas gada pārskatu. Komisija atzinīgi vērtē Parlamenta apstiprinājumu tam, ka stabila konkurences politika ir vajadzīga, lai saglabātu iekšējā tirgus integritāti, un ka konkurence sniedz iespējas iedzīvotājiem, piedāvājot konkurētspējīgas cenas un inovatīvu preču un pakalpojumu izvēli tirgū. Komisija šādi turpinās savu darbu, lai apkarotu nelikumīgus kartelus un dominējoša stāvokļa tirgū ļaunprātīgu izmantošanu un pārbaudītu apvienošanās un valsts atbalstu mūsu iekšējā tirgū ar mērķi nepieļaut konkurences samazināšanos vai izkropļojumus.

Komisija atzinīgi vērtē Parlamenta iesaistīšanos cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu. Valsts atbalsta kontrole ir izrādījusies efektīva, apkarojot selektīvu nodokļu priekšrocību piešķiršanu starptautiskiem uzņēmumiem. Komisija 2017. gadā turpināja veikt svarīgas darbības šajā jomā⁸² un sistemātiski analizē pierādījumus par nodokļu nolēmumiem visās dalībvalstīs. Maijā analītiskie žurnālisti publicēja tā dēvētos “Paradīzes dokumentus”, kuros iekļauta sīka informācija par dažādu uzņēmumu nodokļu pasākumiem. Komisija izvērtēs šo informāciju, tiklīdz tā būs pieejama, lai pārbaudītu, vai tā atklāj kādus jaunus faktus par iespējamu valsts atbalstu šiem uzņēmumiem.

Komisija atzinīgi vērtē Parlamenta atbalstu tās izpildes pasākumam attiecībā uz “*Google Shopping*” un citām iniciatīvām digitālajā ekonomikā. Pēc sava e-komercijas nozares apsekojuma Komisija sāka izmeklēšanu, lai novērtētu, vai konkrēta tirdzniecības prakse traucē patērētājiem tiešsaistē piekļūt precēm un pakalpojumiem par konkurētspējīgām cenām citās dalībvalstīs. Izmeklēšana attiecas uz plaša patēriņa elektroniku, videospēlēm un viesnīcu pakalpojumiem. Komisija vērtē arī datu, algoritmu un citu digitālās ekonomikas raksturlielumu nozīmi, nodrošinot konkurences noteikumu izpildi.

Kā Komisija atkārtoti norādīja iepriekš, arī turpmāk tai būs liela nozīme valsts atbalsta kontrolē finanšu nozarē, lai nodrošinātu, ka atbalsts bankām tiek saglabāts minimālajā nepieciešamajā apmērā un ka tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai atjaunotu banku dzīvotspēju un samazinātu konkurences izkropļojumus iekšējā tirgū. Komisija atbalsta Parlamenta mērķi laika gaitā samazināt valsts atbalstu finanšu nozarei un ir gatava izskaidrot savas darbības šajā jomā.

Komisija atbildību par ES konkurences noteikumu izpildi daļa ar valstu kompetentajām iestādēm, kuras pieņem 85 % lēmumu, pamatojoties uz ES konkurences noteikumiem. Komisija atzinīgi vērtē gan Parlamenta, gan Padomes atbalstu tās direktīvas priekšlikumam, lai nodrošinātu, ka valstu konkurences iestādes var efektīvi pildīt ES konkurences noteikumus. Komisija minēto priekšlikumu pieņēma 22. martā, un abas iestādes ir ļoti daudz paveikušas virzībā uz direktīvas priekšlikuma pieņemšanu Parlamenta pašreizējā pilnvaru termiņā.

Komisija atzīst to, ka ir svarīgi, ka Parlaments un Padome piešķir lielu nozīmi efektīvai konkurencei visā pārtikas ķēdē. Komisija 2017. gadā atļāva veikt divas apvienošanās agroķīmiskās rūpniecības nozarē, bet tikai ar stingriem nosacījumiem, ka svarīgi uzņēmumi un aktīvi ir jāpārdod jauniem pircējiem, lai nodrošinātu, ka lauksaimnieki un patērētāji arī turpmāk gūs labumu no konkurences, kas sniedz pieejamas cenas un inovācijas augu

⁸² Sīkāku informāciju sk. šā ziņojuma 2. nodaļā.

aizsardzības produktu jomā. Novembrī Komisija nosūtīja iebildumu paziņojumu *AB InBev* par tā alus paralēla importa Beļģijā ierobežojumiem. Līdztiesīgie likumdevēji 2017. gadā nolēma grozīt konkurences noteikumu piemērošanu lauksaimniecības nozarē, grozot regulu par lauksaimniecības tirgu kopēju organizāciju saistībā ar tā dēvēto *Omnibus* regulu. Ar izmaiņām, kas stājās spēkā 2018. gada 1. janvārī, tika ieviesta skaidra atkāpe no konkurences noteikumiem, cita starpā atzītu ražotāju organizāciju vai ražotāju organizāciju apvienību ražošanas plānošanā un sarunās par līgumu slēgšanu (biedru ražotāju kopēja tirdzniecība ar ražotāju organizāciju vai ražotāju organizāciju apvienības starpniecību) visās lauksaimniecības nozarēs ar noteiktiem nosacījumiem. Komisija ņēma vērā šīs izmaiņas, kuras veica likumdevēji konkurences noteikumos lauksaimniecības nozarē. Pievienotajā paziņojumā Komisija pauž bažas par to, ka daži jaunie noteikumi par labu ražotāju organizācijām varētu apdraudēt mazo lauksaimnieku dzīvotspēju un labklājību, kā arī patērētāju intereses, un izraisīt juridisku un procesuālu neskaidrību. Komisijai vai valstu konkurences iestādēm, iespējams, būs jāiejaucas, ja, piemēram, ražotāju organizācija, kas aptver lielu tirgus daļu, cenšas ierobežot savu dalībnieku rīcības brīvību.

Komisija arī aktīvi sadarbojās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju. Jūlijā Komisija apmainījās viedokļiem ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, jo īpaši par valsts atbalsta noteikumu izpildi nodokļu jomā un citiem lēmumiem, par kuriem pauž interesi minētā komiteja. Komisija pateicas minētajai komitejai par atbalstu valsts atbalsta kontroles modernizācijā un publisko izdevumu pārredzamības uzlabošanā visā ES. Komisāre *Margrethe Vestager* 1. decembrī Reģionu komitejas plenārsēdes debatēs apsprieda jautājumu par konkurences ietekmi uz mūsu reģioniem. Komisija pauž stingru atbalstu konkurences noteikumu izpildei visā ekonomikā un paplašinātās Vispārējā grupu atbrīvojuma regulas piemērošanai valsts atbalstam un atkārtoja to, cik svarīgi ir pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

Atbalsts darba grupai, gatavojot un organizējot sarunas ar Apvienoto Karalisti saskaņā ar LES 50. pantu

Pēc Apvienotās Karalistes paziņojuma saskaņā ar LES 50. pantu Komisija sāka gatavot Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Konkurences ģenerāldirektorāts atbalsta Komisijas darba grupu, gatavojot un organizējot sarunas ar Apvienoto Karalisti saskaņā ar LES 50. pantu (*TF50*) par instrumentiem tās portfelī (apvienošanās, konkurences un valsts atbalsta instrumentiem) saistībā ar sarunām par izstāšanās nolīgumu un nolīgumu par turpmākajām attiecībām ar Apvienoto Karalisti. Kā noteikusi Eiropadome, visiem turpmākajiem tirdzniecības nolīgumiem ir jānodrošina vienlīdzīgi konkurences nosacījumi galvenokārt konkurences un valsts atbalsta ziņā.